

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง

การสมรส

การสมรส หมายถึง การที่ชายและหญิงตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกัน การสมรสถือว่าเป็นสิ่งดีงาม เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ปฏิบัติกันมานาน การสมรสส่วนมากต้องมีการจดทะเบียนสมรส เพื่อเป็นข้อผูกพันตามกฎหมาย สำหรับสิทธิของชายหญิงและบุตรที่จะเกิดตามมา เมื่อชายและหญิงสมรสมาอยู่ด้วยกัน ก็จะต้องใช้ชีวิตร่วมกันเปรียบเสมือนบุคคลคนเดียวกัน ดังนั้นก่อนตัดสินใจสมรส ชายและหญิงต้องมีพื้นฐานที่สำคัญที่สุด คือ ความรัก แต่ความรักอย่างเดียวไม่อาจทำให้ชีวิตสมรสราบรื่นยาวนานได้ ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรัก นั่น คือ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบ การให้อภัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นการเลือกคู่ครองจึงควรพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย (บุญสม มาร์ติน ,2524:118-119)

การสมรสในอิสลาม

การสมรสในอิสลาม คือ การพบกันและอยู่ร่วมกันระหว่างชายและหญิงตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ตามศาสนาเพื่อสร้างครอบครัวหรือเพื่อให้เกิดระบบครอบครัวขึ้น การอยู่ร่วมกันระหว่างหญิงกับชายมิได้เป็นเรื่องการตอบสนองทางอารมณ์หรือทางกายเท่านั้น แต่เป็นการพบกันด้วยความรักความห่วงใย ความเข้าใจในความรู้สึกของกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อต่อกันและกัน ยินยอมที่จะเผชิญกับทุกสถานการณ์ในชีวิตครอบครัว นอกจากนี้การสมรสยังเป็นแนวทางเพื่อให้พ้นจากแนวความเลวร้าย เสื่อมเสียทางจริยธรรม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา,2533:23-24) ดังนั้นการสมรสในอิสลามมีอะไรมากกว่าการตอบสนองกามารมณ์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย การสมรสนั้นเป็นขบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งปกป้องสิทธิของชายหญิงและเด็กๆ ไม่ต้องสงสัยเลยว่า การสมรสที่สร้างขึ้นบนหลักการของความรัก การให้เกียรติกัน การนับถือกัน การเอาใจใส่ซึ่งกันและกันย่อมดีกว่า ความสัมพันธ์ ซึ่งต่างกับคู่ชาต่างๆ มากมายนัก การสมรสนั้นทำให้สังคมมั่นคงด้วยการพิทักษ์คุ้มครองหน่วยแรกสุดของสังคมคือ ครอบครัวนั่นเอง สิ่งใดเล่าจะบังเกิดแก่สังคมที่ไม่กระทำในความสัมพันธ์ที่ได้รับอนุมัติ แต่กลับกระทำความปรารถนาอันต่ำช้าทำให้ผู้หญิงและเด็กๆ ถูกทอดทิ้งอยู่ในสภาวะที่ไร้เกียรติ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงเน้นหนักในเรื่องของการสมรส เพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Abu Ameenah ,1990:11)

อิสลามบัญญัติห้ามการสมรสเพื่อหาความสนุกทางเนื้อหนังชั่วคราวชั่วคราว แต่อิสลามกำหนดให้มีการสมรสที่มีความรับผิดชอบต่อมีการจัดวางระเบียบแบบแผนเป็นสถาบันขึ้นมาในรูปแบบของการสมรสและชีวิตครอบครัวที่มั่นคง ความสัมพันธ์เช่นนี้มิใช่ความสัมพันธ์เพียงชั่วคราว

ยาม แต่เป็นสิ่งคงทนถาวร และคู่สมรสต่างมีหน้าที่ทุ่มเทชีวิตให้แก่ครอบครัวอย่างจริงจังและ
 สม่ำเสมอ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันและแสดงบทบาทในสังคม สถาบันครอบครัวเป็นส่วน
 สำคัญมากในสังคมมุสลิม ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม และจัดระเบียบการดำเนินชีวิต
 ของกลุ่มในลักษณะเป็นสังคมย่อย นิติบัญญัติของอัล-กุรอาน ประมาณหนึ่งในสามเป็นข้อ
 บัญญัติที่ว่าด้วยครอบครัวและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับครอบครัว ขอบข่ายสิทธิและหน้าที่ทั้ง
 หลายเป็นรากฐานของชีวิตครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติและแบบแผน
 ของความประพฤติที่อิสลามต้องการจะดูแลให้เจริญขึ้นของบุคคลแต่ละคนและสังคม ความสมดุล
 ที่เกิดขึ้นมาใหม่บางอย่างตั้งอยู่ในบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิงระหว่างผู้เยาว์กับ
 คนสูงอายุ ระหว่างญาติใกล้ชิดกับญาติห่างไกล ระหว่างเสรีภาพกับวินัย และระหว่างการเลือก
 ส่วนบุคคลกับการควบคุมทางสังคม (คุรซีต อะหมัด ,2540:36-37)

ประโยชน์ของการสมรส

การสมรสมีผลสืบเนื่องไปถึงลูกๆ เพราะการสมรสทำให้เกิดการสืบพันธุ์ได้รู้ถึงเชื้อสาย
 ความสมบูรณ์ ตลอดจนนิสัย ความรักใคร่ ร่วมมือกันระหว่างพ่อแม่ เป็นสิ่งสำคัญในการอบรม
 เลี้ยงดูลูกให้มีคุณภาพต่อไป

ประโยชน์ของการสมรสมีดังนี้

ก. การสมรสเป็นธรรมชาติของมนุษย์

จากรากฐานของกฎหมายอิสลาม คือต่อต้านการมีชีวิตอยู่เป็นโสดโดยสละโลก เป็น
 การขัดกับธรรมชาติของมนุษย์

อิสลามห้ามมุสลิมยับยั้งการสมรส ห้ามทำตนสันโดษอยู่อย่างโดดเดี่ยวสละโลกมุ่ง
 บำเพ็ญพรตอย่างเดียว ที่จริงแล้วมนุษย์นั้นทำแบบนั้นไม่ได้ตลอด อาจทำได้เพียงชั่วเวลาหนึ่ง
 เพราะขัดกับธรรมชาติของมนุษย์

ในทัศนะของอิสลามนั้นเชื่อว่าการสมรสเป็นธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งมุสลิมจะต้องยึดถือ
 และต้องรับผิดชอบอันจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ด้วยความสุขสมบูรณ์

ข. การสมรสเป็นประโยชน์ต่อสังคม

เป็นที่ทราบกันว่าการสมรสในอิสลามนั้นมีประโยชน์ต่อส่วนรวมและมีผลต่อสังคมดัง
 ต่อไปนี้

1. เป็นการรักษาเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ การสมรสทำให้การสืบพันธุ์ของมนุษย์มีอยู่ต่อไป
 เป็นการเพิ่มจำนวนประชากรให้มากขึ้นและการสมรสก็ยังคงรักษามนุษย์ให้มีความดีทั้งทางด้าน
 นิสัยและร่างกายไปพร้อมๆ กัน

2. สร้างความภาคภูมิใจให้กับบุตรหลาน การสมรสที่อัลลอฮ์บัญญัติให้แก่บ่าวของพระองค์นั้น ก็เพื่อให้ลูกๆ ได้มีความภาคภูมิใจในการสืบสกุลต่อบิดามารดาของเขา ทำให้มนุษย์ไม่สูญเสียพันธุ์หากไม่มีการสมรสความเสียหายอย่างใหญ่หลวงจะเกิดขึ้นบนแผ่นดิน มนุษย์จะประพาศติผิดมากกว่านี้และการทำชั่ว (ซินา) จะแพร่หลายอย่างมากมาย

3. ทำให้สังคมมีความสุขและขจัดนิสัยที่ไม่ดีของมนุษย์

4. ทำให้คนในสังคมปลอดภัยจากโรคร้ายต่างๆ ซึ่งเกิดจากการผิดประเวณีของมนุษย์ เช่น ซิฟิลิส หนองใน และเอดส์ ฯลฯ ซึ่งมีผลต่อไปถึงลูกๆ ที่จะเกิดขึ้นมาด้วย บางครั้งโรคนี้จะทำอันตรายต่อเด็กได้ บางทีทำให้ปะปนทางสายเลือด

5. สร้างความสงบสุขแก่ชีวิตและจิตใจ การสมรสสร้างความรักใคร่และความเมตตาซึ่งกันและกันระหว่างสามีภรรยา ทำให้ชีวิตหมุนเวียนอย่างมีความสุขภายในครอบครัว หากสามีภรรยาต่างเป็นที่อบอุ่นใจซึ่งกันและกันนั้นไม่ต้องสงสัยเลยว่าครอบครัวที่มีความสุขนั้นมีการอบรมเอาใจใส่ดูแลลูกๆ ของเขาเป็นอย่างดีอีกด้วย

6. ช่วยเหลือสามีและภรรยาในการสร้างครอบครัวและเพื่ออบรมลูกๆ ให้รับผิดชอบต่อครอบครัวซึ่งแต่ละคนช่วยทำชีวิตอีกคนสมบูรณ์ขึ้น หญิงนั้นทำให้สิ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของเธอ ที่เป็นงานที่เธอนัด คือ กิจการบริหารภายในบ้าน และเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอในการอบรมลูกๆ ส่วนชายนั้นก็ทำในสิ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของเขาอันเป็นงานที่เขานัด คือ การนำปัจจัยยังชีพมาสู่ครอบครัวพร้อมทั้งปกป้องคุ้มครองรักษาครอบครัวให้พ้นจากอันตรายต่างๆ หากทั้งสองคนทำหน้าที่ของตนได้อย่างนี้ทำให้ครอบครัวมีความสุขเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อที่จะได้ลูกที่ดี

7. ก่อให้เกิดความรักความเมตตาปราณีอย่างมากมายภายในหัวใจของผู้เป็นพ่อแม่ ความรู้สึกนี้ส่งผลต่อการปกป้องลูกน้อยให้ได้รับความถูกต้องในชีวิตให้เข้าใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ในโลกนี้ อย่างมีแบบแผนที่ถูกต้อง (อาลี อีซา ,2533:11-12) จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าทำไมอิสลามนั้นไม่เป็นเพียงแต่เป็นธรรมเนียมทางสังคมที่มีกฎหมายรองรับเท่านั้น แต่ยังมีมาตรการสนับสนุนด้วยในบางกรณี นอกจากนั้นกฎหมายอิสลามยังได้กำหนดองค์ประกอบของการทำสัญญาสมรสพร้อมทั้งเงื่อนไขต่างๆ ของแต่ละองค์ประกอบอย่างละเอียดและรัดกุม ทั้งนี้เพราะความสำคัญยิ่งของการสมรสที่ควรได้รับการกำหนดแนวทางอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดมีะลีย์ (ผู้ปกครอง) ในการทำการสมรสทุกครั้ง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญ ถือว่าเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการพิจารณาเลือกคู่สมรสจากฝ่ายหญิงด้วย (อิสมาแอ อาลี ,2540:18)

ปัญหาครอบครัว

คู่บ่าวสาวที่ผ่านพิธีการมงคลสมรสเรียบร้อยแล้ว นับเป็นเพียงการเริ่มต้นของชีวิตสมรสเท่านั้นเอง โดยทั่วไปเมื่ออยู่กินกันใหม่ๆ ย่อมมีความสุขอยู่กับความรักซาบซึ้งอย่างแน่นอน ครั้นเมื่อนานวันก็อาจเกิดปัญหากระทบกระทั่งเป็นธรรมดา เพราะทั้งสองฝ่ายอาจมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีปะปนกันอยู่ คู่สมรสควรเข้าใจเบื้องต้นว่า ชีวิตสมรสที่ประสบความสำเร็จได้นั้นไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่ต้องอาศัยความพยายามของทั้งสองฝ่ายในการสร้างขึ้นมา ความคิดเห็นของคนเราอาจแตกต่างกันหรือขัดแย้งกันได้ คู่สมรสที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตสมรสได้โดยฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ขึ้นในครอบครัว ทำให้ชีวิตครอบครัวขาดความอบอุ่นขาดความสามัคคีเกิดความแตกแยกบาดหมางกัน การขาดความสุขในชีวิตสมรส ปัญหาเหล่านี้ย่อมสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่ไม่ดีให้แก่บุตร ทำให้บุตรมีนิสัยพาลเกรงต่อผู้อื่น ซึ่งมีผลสะท้อนให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัวมากยิ่งขึ้น จนในที่สุดทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงถึงขั้นหย่าร้างกันได้ (บุญสม มาร์ติน, และคณะ, 2533:124)

สุพัตรา สุภาพ (2523) ได้กล่าวถึงสาเหตุการหย่าร้างไว้ว่า การหย่าร้างส่วนมากมักจะมีสาเหตุหลายประการ เช่น ผิดประเวณี หยากจน เสพสุราเป็นประจำ วิกลจริต ทารุณกรรม ไม่เลี้ยงดู โดยทั่วไปส่วนใหญ่ไม่ชอบเปิดเผยชีวิตของตน โดยเฉพาะเรื่องที่น่าอับยศอดสูภายในครอบครัว และมีอยู่เสมอที่คู่กรณีไม่ยอมมาแก้ข้อกล่าวหา บางครั้งสามีพยายามต่อต้านไม่ให้มีการหย่าร้าง โดยพยายามหาทางหน่วงเหนี่ยวด้วยการฎีกา เมื่อรู้สึกว่าเขาเป็นฝ่ายผิดและเมื่อต้องการจะเลี้ยงลูกเอง แต่ถ้าภรรยาเป็นฝ่ายถูก ไม่ประพฤติชั่ว ศาลมักจะมีแนวโน้มที่จะให้ภรรยาเลี้ยงดูลูกมากกว่าแม้สามีจะต่อสู้ถึงที่สุด (ฎีกา) ก็ตาม อันที่จริงหญิงส่วนมากไม่ค่อยอยากหย่าเพราะเห็นแก่ลูก โดยเฉพาะหญิงที่มีฐานะเศรษฐกิจไม่ดี จะไม่มีสิทธิหย่าด้วยซ้ำ เปรียบเสมือนทาสที่ไม่สามารถปลดปล่อยให้เป็นอิสระ เพราะต้องพึ่งพาสามีทางด้านเศรษฐกิจ เช่น หญิงที่ยากจน การศึกษาน้อย เป็นต้น จึงจำต้องอดทน (อ้างในสุภรณ์ ลิ้มอารีย์, 2536)

สาเหตุต่างๆ ของการหย่าร้างมีดังนี้

1. สาเหตุด้านเศรษฐกิจ เช่น มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่คิดทำมาหากิน มีรายได้ของตนเอง ไม่ต้องพึ่งรายได้ของคู่ครอง
2. สาเหตุความประพฤติ เช่น ไม่รับฟังความคิดเห็น ไม่ให้เกียรติ ชอบพูดจาดูหมิ่นเหยียดหยาม ก้าวร้าวหยาบคาย ชอบทำร้ายร่างกาย
3. สาเหตุด้านศาสนา มีความเห็นขัดแย้งเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา ดุหมิ่นศาสนาของอีกฝ่าย

4. สาเหตุด้านสุขภาพ เช่น มีโรคประจำตัวเจ็บป่วยเป็นประจำ ติดสุรา ยาเสพติด
5. สาเหตุด้านอารมณ์และจิตใจ การเป็นคนเจ้าอารมณ์เอาแต่ใจตนเอง เป็นคนใจคอโหดร้าย มีความคิดเห็นขัดแย้งกันอยู่เสมอ
6. สาเหตุด้านอาชีพ เช่น ช่วงเวลาทำงานไม่ตรงกัน สถานที่ทำงานห่างไกลกันทำให้ต้องแยกกันอยู่
7. สาเหตุด้านการศึกษา เช่น การศึกษาแตกต่างกันมากทำให้เกิดความขัดแย้งกัน พุดกันไม่ค่อยรู้เรื่องเกิดปมด้อย
8. สาเหตุด้านอายุ เช่น สมรสตั้งแต่อายุน้อยทำให้ขาดความอดทนเวลาเกิดปัญหาขัดแย้งกัน อายุแตกต่างกันมากทำให้มีความสนใจไม่ตรงกัน
9. สาเหตุด้านผู้ร่วมอาศัย เช่น ได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยามจากบิดามารดาหรือญาติของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นชู้กับผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยกัน
10. สาเหตุด้านเพศรส เช่น ไม่มีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์ กามฉิบขาด ไม่มีบุตร
11. สาเหตุด้านสังคม เช่น ชอบเที่ยวกลางคืน เล่นการพนัน ดื่มสุราเป็นประจำให้ความสำคัญแก่เพื่อนมากกว่าคู่สมรส (สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ และพนม ลิ้มอารีย์ ,2536:12-13)

สุพัตรา สุภาพ (2523) ได้สรุปสาเหตุของการหย่าร้างในปัจจุบันไว้ดังนี้

1. สังคมแบบประชาธิปไตย ให้เสรีแก่คนมาก ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ยอมฟังพาทอาศัยใคร จึงทำให้ครอบครัวแตกแยกไม่ลงรอยกัน
2. การขัดกันระหว่างสังคมสมัยเก่าและสมัยใหม่ ตลอดจนเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวทำให้ครอบครัวขาดเสถียรภาพ
3. สังคมแบบเมืองมีการติดต่อกันมาก มาตรฐานการครองชีพสูงกว่าในชนบท รายจ่ายของครอบครัวจึงมีมาก ความตึงเครียดในครอบครัวเกิดขึ้นได้ง่าย ตลอดจนคู่สมรสอาจมีสิ่งเข้ายวนให้เกิดความไม่ซื่อสัตย์ต่อกันได้ ซึ่งในบั้นปลายต้องหย่าร้างกัน
4. หญิงมีงานทำไม่ต้องพึ่งพาสามีในทางเศรษฐกิจและอาจจะไม่ค่อยเชื่อฟังสามีการหย่าร้างก็เกิดขึ้นได้ง่าย
5. มีการศึกษาสูงทำให้มาตรฐานในชีวิตสูงขึ้นทำให้ยากที่จะอยู่กับคนที่มีการศึกษาต่ำกว่าตน
6. ความคิดเก่าๆ ในเรื่องที่ว่า หากทำให้การสมรสขาดสะบั้นลงจะเป็นบาป ไม่อยู่ในความคิดอีกต่อไป การหย่าร้างจึงเกิดได้ง่าย

7. ความคิดที่สมรสเพื่อความต้องการทางเพศแต่เพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ เมื่อใดก็ตามเกิดความไม่พอใจในเรื่องเพศก็จะหย่ากัน

8. สถานภาพของหญิงเปลี่ยนไปมีอิสระเสรีภาพทัดเทียมกับชายหรือเกือบเท่าเทียมกับชาย ทำให้หญิงมีอิสระเสรีภาพในการตัดสินใจปัญหาชีวิตของตนเอง ไม่ต้องอยู่ในโอวาทของสามี ดังนั้นเมื่อหญิงไม่พอใจสามีเมื่อไรก็อาจจะหย่าได้

9. สภาพสังคมและวัฒนธรรม ทำให้คนสมัยใหม่ต้องออกจากบ้านอยู่เสมอ ทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ความสัมพันธ์ของครอบครัวจึงลดน้อยลงไปด้วย การหย่าร้างจึงเกิดขึ้นได้ง่ายเพราะความผูกพันมีน้อย

ความคิดในเรื่องการหย่าร้างมีมากกว่าแต่ก่อน และยังมีกฎหมายที่ทำให้การหย่าร้างเกิดขึ้นได้ง่าย จึงไม่เป็นที่แปลกใจที่การหย่าร้างเป็นที่แพร่หลายมากขึ้นทุกที (อ้างในสุภรณ์ ลิ้มอารีย์ และพนม ลิ้มอารีย์ ,2536:12)

กระทรวงมหาดไทย (2526) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสถิติการหย่าร้าง พบว่าสังคมไทยมีแนวโน้มของการหย่าร้างสูงขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ จากสถิติการสมรสและการหย่าร้างที่ถูกตามกฎหมายทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2519-2523 พบว่าสตรีหย่าร้าง 6 คน ต่อสตรีสมรส 100 คน ในปี พ.ศ.2519 และสตรีหย่าร้างประมาณ 9 คน ต่อสตรีสมรส 100 คน ในปี พ.ศ.2523 (อ้างในสุภรณ์ ลิ้มอารีย์ และพนม ลิ้มอารีย์ ,2536:20)

มุณีร มุหะหมัด ,ได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การแตกร้างของครอบครัว ดังนี้

1. ความไม่สมหวังในความรัก คู่สมรสบางคนจะนำความรัก ความหลงใหลมาเป็นหลักในการสมรส บางครั้งอาจถูกกีดกันหรือพรากจากคนรักเก่าแล้วตัดใจไม่ได้ และไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริง จึงเป็นมูลเหตุแห่งความรังเกียจอีกฝ่าย เป็นเหตุนำไปสู่ความแตกแยกของครอบครัว

2. ความไม่สมหวังทางผลประโยชน์ บางครั้งคู่สามีภรรยาสมรสกันโดยมุ่งหวังผลประโยชน์ เช่น เนื่องจากความหล่อเหลาของชาย ความสวยงามของหญิง ความร่ำรวยของชาย ความมีฐานะของฝ่ายหญิง ศักดิ์ตระกูลของฝ่ายชาย เกียรติยศชื่อเสียงของฝ่ายหญิง ในเมื่อทั้งชายและหญิงมิได้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ความสดชื่นก็จะเปลี่ยนไปเป็นความผิดหวัง ความเบื่อหน่าย หากทั้งสองฝ่ายไม่รู้จักระดับใจ ทำใจในการยอมรับสภาพ สิ่งก็ตามมาก็คือ ความรังเกียจซึ่งกันและกัน การดูถูกเหยียดหยาม การก้าวร้าว มูลเหตุเหล่านี้นำไปสู่การหย่าร้าง

3. การไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน การไม่ให้ความเคารพ ไม่รักษาสติซึ่งกันและกัน การละเลยต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างครอบครัว หากบุคคลใดขาดการให้เกียรติละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่สนใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ย่อมไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสะดวก การขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท และการแตกแยกย่อมเกิดขึ้น

4. ความเป็นห่วงหรือญาติ บางครั้งชายหรือหญิงยังมีความผูกพันกับพ่อแม่ญาติพี่น้อง ให้ความสำคัญ ให้ความสนใจและให้ความสำคัญห่วงเขเหล่านั้นมากกว่าการให้ความรัก ความห่วงใยกับคู่ครอง

5. ความเป็นห่วงหรือญาติ พ่อแม่หรือญาติของชายหรือหญิง บางคนมีความรักความเป็นห่วงลูกเกินขอบเขต โดยคิดว่าเขาทั้งสองยังเป็นเด็กไร้เดียงสาอยู่ต้องมาชี้แนะหรือเข้ามายุ่งเกี่ยวในกิจการภายในครอบครัวของลูกชายลูกสาวตลอด การเข้ามาเป็นผู้จัดการของลูกชายหรือลูกสาวที่มีครอบครัวแล้ว โดยคิดว่านั้นเป็นความปรารถนาดี บางทีอาจเป็นการทำลายครอบครัวของลูกก็ได้

6. การเกรงใจผู้อื่นจนเกินขอบเขต เช่น การเกรงใจเพื่อน เพื่อนบ้าน ญาติ ผู้ร่วมงานในวงสังคมจนทำให้ละเลยหน้าที่ภายในครอบครัว

7. ความทะเยอทะยาน ความละโมภ ปรียาบางคนเมื่อสมรสกับผู้มีตำแหน่งฐานะ ใฝ่ฝันจะได้เป็นคุณนาย คุณหญิงมีคุณหาสนีใหญ่โต หรือสามีบางคนเมื่อได้สมรสกับผู้ที่ร่ำรวยมีความใฝ่ฝันเป็นที่นับหน้าถือตาจากบุคคลอื่น เพราะเมื่อก่อนสมรสได้ตั้งความหวังไว้สูงในเมื่อไม่ได้รับตามที่ตั้งใจไว้คู่สามีภริยาอาจจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ บางครั้งสามีหรือภริยาต้องกระทำในสิ่งที่ผิดจรรยาบรรณหรือผิดศีลธรรมหรือกระทำทุจริต ในเมื่อผู้หนึ่งผู้ใดหมดความอดทนก็จะเกิดความแตกแยกในที่สุด

8. การทำเป็นผู้จัดการ บางครั้งสามีหรือภริยาได้ทำตัวเป็นผู้จัดการของอีกฝ่าย โดยทำหน้าที่วางแผนแนะนำ ทำตัวเหมือนกับเป็นผู้บังคับบัญชาเข้ามาแทรกแซงในทุกเรื่อง จนทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความรำคาญ เกิดความเบื่อหน่ายและเหินห่างกันในที่สุด

9. การมีจิตวิปริต สามีหรือภริยาบางคนเป็นโรคจิตวิปริต เช่น ชอบที่จะร่วมเพศเดียวกันหรือใช้ความรุนแรงก่อนร่วมหลับนอนกับภริยา ด้วยเหตุนี้ อิสลามได้บัญญัติให้สองฝ่ายได้เปิดเผยข้อบกพร่องของตนให้อีกฝ่ายได้ทราบก่อนสมรส เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาก่อนจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว

10. การเอาแต่ใจตัวเอง บางคนไม่ยอมที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ เช่น ผู้มีคู่ครองแล้วยังทำตัวเหมือนกับขณะที่ยังเป็นโสด กระทำสิ่งใดตามใจตัวเองโดยไม่คำนึงความรู้สึกของอีกฝ่าย เป็นมูลเหตุให้ครอบครัวแตกแยก

11. มือที่สาม ครอบครัวบางครอบครัว มีความผาสุก ความอบอุ่น มีความสัมพันธ์มาต่อกันมาเกิดการขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท สืบเนื่องมาจากบุคคลภายนอกยุยง การใส่ร้ายป้ายสี การว่าร้ายต่างๆ นานา จนในที่สุด คนที่เคยรักกัน มีความเข้าใจเกิดการเกลียดกัน (มุนีร มุหะหมัด ,2539:70-82)

ผลของการหย่าร้าง

1. ผลของการหย่าร้าง ที่เกิดกับสตรีมีดังนี้

- 1.1 ด้านเศรษฐกิจ เช่น สตรีที่ต้องทำงานหาเลี้ยงตัวเองเนื่องจากขาดรายได้
- 1.2 ด้านสังคม เช่น ถูกสังคมดูแคลานินทาในแง่ร้ายไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้
- 1.3 ด้านสุขภาพ เช่น มีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร สุขภาพดีขึ้น
- 1.4 ด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น เกิดความรู้สึกว่าเหงา เหนงา มีความรู้สึกเครียดทางอารมณ์
- 1.5 ด้านความประพฤติ เช่น รู้สึกมีอิสระ เสรีภาพ มีความเป็นตัวของตัวเอง
- 1.6 ด้านการปรับตัวในเรื่องเพศ เช่น อารมณ์ซุนมัว ต้องหากิจกรรมอื่นทดแทน เป็นต้นว่า การออกกำลังกาย การเล่นดนตรี การทำงานอดิเรก

2. ผลของหย่าร้างที่เกิดกับบุตร

- 2.1 ด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น เด็กรู้สึกขาดความรัก ขาดความอบอุ่น มีความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัย มีความรู้สึกมีปมด้อย
- 2.2 ด้านการปรับตัวและสังคม เช่น เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดบุคลิกภาพ ประพฤติตัวเหลวไหล ก้าวร้าว
- 2.3 ด้านความจงรักภักดี เช่น เด็กรู้สึกว่าพ่อแม่ใจแคบ ทำให้รักใคร่ไม่เป็น ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน
- 2.4 ด้านการศึกษาเล่าเรียน เช่น ผลการเรียนเลวลง ไม่เอาใจใส่การเรียน (สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ และพนม ลิ้มอารีย์ ,2536:13-14)

มุนีร มุหะหมัด ได้กล่าวถึงผลเสียของการหย่าร้างมีดังนี้

1. ทำให้ชีวิตครอบครัวขาดสะบั้น ผลที่เกิดตามมาจากจะทำให้หญิงและชายเกิดการเห็ดหลาบไม่ยอมมีชีวิตคู่อีกในอนาคต บางรายอาจปล่อยตัวปล่อยใจในการทำ ความชั่วเพื่อ

ประชดชีวิต บางรายอาจจะท้อแท้ใจในการดำรงชีวิต เกิดความเศร้า อาจทำให้เกิดโรคจิตได้

2.ครอบครัวเกิดความแตกแยก การหย่าร้างระหว่างสามีภริยาทำให้ครอบครัวแตกแยก ทางฝ่ายชายอาจจะย้ายตัวเองไปอยู่ที่หนึ่ง และฝ่ายหญิงก็อาจจะย้ายตัวเองไปอยู่อีกที่หนึ่ง ถ้าหากว่าสามีภริยาคู่นั้นมีลูกด้วยแน่นอนลูกอาจจะกระจ่ายไปอยู่คนละทิศคนละทาง ถ้าฝ่ายชายมีภริยาใหม่หรือฝ่ายหญิงมีสามีใหม่ โดยมีลูกติดแม่หรือลูกติดพ่ออยู่ด้วย ถ้าหากว่าเกิดความไม่เข้าใจระหว่างพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง ย่อมจะเกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง

3.บุตรที่เกิดขาดความอบอุ่น เนื่องจากแตกแยกระหว่างพ่อแม่ จากการขาดความอบอุ่นใจของลูกนี้เอง อาจทำให้เขาหาสิ่งทดแทน เช่น คบเพื่อนไม่ดี การทำตัวเสเพลเสฟสิ่งมีเงินเมมา และยาเสพติด

4.การแตกแยกระหว่างครอบครัว อาจทำให้ชายหญิงรุ่นหลังเกิดความไม่มั่นใจในชีวิตครอบครัว และคิดว่าการใช้ชีวิตครอบครัวจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ทำให้ใช้ชีวิตเป็นโสดตลอดชีวิต หรืออาจจะใช้ชีวิตโดยอยู่กินแบบลับๆ

5.ทำให้มีการใช้ชีวิตแบบเป็นโสดมากขึ้น หรืออาจจะมีรักร่วมเพศเกิดขึ้น ผู้ชายจะอยู่กินกับผู้ชาย ผู้หญิงจะอยู่กินกับผู้หญิง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียหาย และผิดต่อบัญญัติอิสลามอย่างร้ายแรง

6.ทำให้สังคมขาดความมั่นคง เนื่องจากเกิดความขัดแย้งกัน ความยุ่งเหยิง ความระส่ำระสาย ความสับสนวุ่นวายตลอดเวลา (มุนีร มุหะหมัด ,2539:89-92)

บุญสม มาริติน และคณะ ได้กล่าวปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวดังนี้

1.ความสนใจต่อกัน คู่สมรสที่มีความสนใจหรือมีรสนิยมในสิ่งต่างๆ ตลอดจนแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เหมือนกัน เช่น สามีชอบอ่านหนังสือเจี๊ยบๆ แต่ภริยาชอบฟังเพลง เป็นต้น อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษา ความเชื่อถือทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อม และภูมิหลังอื่นๆ ของทั้งสองฝ่ายแตกต่างกันมาก

2. ค่านิยมต่างกัน กรณีสามีภริยาที่มีค่านิยมแตกต่างกันมาก เช่น สามีเป็นคนเคร่งศาสนา แต่ภริยาเป็นคนชอบสนุกสนาน สามีเป็นคนชอบหุงหาอาหารเพื่อสุขภาพ แต่ภริยาเป็นคนตระหนี่ เป็นต้น เป็นสิ่งที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเหมือนกัน

3. การขาดความรับผิดชอบ การรู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน นับได้ว่าเป็นคุณธรรมที่สำคัญของมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีวุฒิทางอารมณ์สูง

มาก ถ้าสังเกตดูจะพบว่ามีปัญหาหรือความวุ่นวายต่างๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน ก็มักจะสืบเนื่องมาจากการขาดความรับผิดชอบเป็นต้นเหตุอยู่ด้วยเสมอ

4. การขาดความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ในเรื่องของชีวิตครอบครัวเลยมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในครอบครัวอยู่เสมอ โดยมีสาเหตุมาจากคู่สมรสขาดความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้ง ฝ่ายที่เห็นแก่ตัวมักจะขาดความเสียสละและความระมัดระวังแต่ผู้เดียว ไม่รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่สมาชิกในครอบครัว หรือญาติพี่น้องใกล้เคียงจนอีกฝ่ายหมดความอดทนจึงเกิดปัญหาข้อแย้งในครอบครัว

5. การมีบุคลิกภาพที่เข้ากันไม่ได้ การมีบุคลิกภาพกลายเป็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชีวิตสมรส อาจเป็นเพราะทั้งสองฝ่ายรู้จักกันไม่ลึกซึ้งพอ หรือรู้จักกันอย่างผิวเผินก่อนสมรส เพราะต่างฝ่ายก็สร้างแต่คุณงามความดีเพื่อเป็นที่รักและถูกใจซึ่งกันและกันจึงไม่รู้จักบุคลิกภาพที่แท้จริงของคู่ครอง ครั้นเมื่อสมรสมีชีวิตร่วมกันแล้ว บุคลิกลักษณะหรืออุปนิสัยใจคอที่แท้จริงก็ปรากฏขึ้น ซึ่งเกิดเป็นปัญหาขัดแย้งหรือก่อให้เกิดความแตกร้างขึ้นได้ในครอบครัว

6. การประสบความล้มเหลวในเรื่องเพศ สาเหตุที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายต้องประสบความล้มเหลว ซึ่งอาจเนื่องมาจากความผิดปกติทางเพศ สุขภาพทางร่างกายไม่สมบูรณ์ มีสภาพจิตใจที่ผิดปกติจนไม่สามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือให้ความสุขแก่คู่สมรสได้อย่างสมบูรณ์

7. ความหึงหวง ความหึงหวงเป็นเรื่องที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่ถ้าจนเกินไปอาจทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งกันขึ้นระหว่างคู่สมรสได้ บางรายอาจถึงกับทะเลาะวิวาทกันและทำร้ายร่างกายกัน ความหึงหวงอาจมีสาเหตุมาจากความเข้าใจผิดหรือเข้าใจไม่ตรงกัน การปิดบังความจริงซึ่งกันและกัน การเป็นคนใจแคบเกินไป และการขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

8. ความไม่ซื่อตรงต่อกัน ความซื่อตรงเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิตครอบครัว ชีวิตครอบครัวที่ราบรื่นจำเป็นต้องประกอบด้วยคู่สมรสที่ซื่อสัตย์ต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งทางกาย วาจา ใจ เช่น ไม่เป็นชู้กับชายหรือหญิงอื่น ไม่พูดเท็จ ไม่คิดยกย่องชมเชยชายหรือหญิงอื่นมากกว่าสามีหรือภรรยาของตน เป็นต้น

9. การนอกใจ การนอกใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศโดยเฉพาะ การนอกใจนับว่าเป็นสาเหตุของความขัดแย้งในครอบครัวที่สำคัญมาก และพบได้เสมอในสังคมปัจจุบัน ทางที่พอจะแก้ไขได้บ้างก็คือ คู่สมรสทั้งสองฝ่ายจะต้องคิดและตั้งใจอยู่เสมอว่า การนอกใจหรือการเอาใจออกห่างกันเช่นนี้ เป็นเรื่องถูกต้องเกียรติยศและเป็นที่ยอมรับแก่อีกฝ่าย

หนึ่งเป็นอย่างยิ่ง ไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ ที่จะอภัยให้ได้ และการนอกใจยังเป็นเรื่องที่มีศีลธรรมอย่างรุนแรงอีกด้วย

10. ฐานะทางการเงินไม่มั่นคง ปัญหาขัดแย้งภายในครอบครัวอันเนื่องมาจากฐานะทางการเงินไม่มั่นคงนี้อาจกล่าวได้ว่า พบมากที่สุดในการบรรดาสาเหตุทั้งหลาย ในเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัว มีข้อคิดที่สำคัญคือ ฐานะทางการเงินของครอบครัวจะดีหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้เพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับรายจ่ายด้วยเสมอ ถ้าเรารู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่สุรุ่ยสุร่าย ก็อาจจะดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย โดยไม่เป็นหนี้ใคร ดังนั้น ทุกคนในครอบครัวจึงต้องรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด และควรจะมีเงินเก็บไว้เมื่อยามจำเป็นอีกด้วย

11. ปัญหาเครือญาติ ถ้าคู่สมรสได้เริ่มต้นชีวิตครอบครัวโดยสามารถมีเรือนหอเป็นของตัวเองแยกอยู่ต่างหาก และไม่มีผู้อื่นนอกจากผู้รับใช้ร่วมกับสมาชิกอยู่ด้วย นับว่าคู่สมรสนั้นได้เริ่มต้นครอบครัวที่ดีมาก ทำให้สามารถปรับตัวเข้าหากันได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากคู่สมรสต้องอาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถึงแม้จะมีเรือนหอก็ตาม แต่มีพ่อแม่หรือญาติอาศัยอยู่ด้วย อาจเกิดปัญหาขัดแย้งในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเครือญาติของสามีหรือภรรยาหรือของทั้งสองฝ่ายได้ง่าย

12. การไม่มีลูกด้วยกัน ชีวิตสมรสที่สมบูรณ์แบบและประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริงนั้น คู่สมรสจะต้องมีลูก ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าครอบครัวที่ไม่มีลูกจะไม่มีความสุข เพียงแต่ความสุขที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่มีความสุขเกี่ยวกับการมีลูกรวมอยู่ด้วย ซึ่งจำเป็นที่คู่สมรสจะต้องรู้จักหาทางชดเชยการไม่มีลูกด้วยกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม อย่างไรก็ตามในการแก้ปัญหาขัดแย้งภายในครอบครัว ยังไม่มีหลักหรือวิธีการที่แน่นอนตายตัวไว้เป็นแบบฉบับ เพราะสภาพของชีวิตครอบครัวหรือชีวิตสมรสนั้น มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันอยู่มาก ข้อขัดแย้งในเรื่องเดียวกันของสามีภรรยาแต่ละคู่จึงอาจมีลักษณะสาเหตุและการแก้ไขได้ไม่เหมือนกัน สามีภรรยาแต่ละคู่จึงจำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ภายในครอบครัวด้วยตนเอง (บุญสม มาร์ติน และคณะ ,2533:125-127)

การเลือกคู่ครอง

จุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิตสมรส คือ การเลือกคู่ครอง เพราะการตัดสินใจในการเลือกคู่ครองนั้น เป็นการตัดสินใจที่สำคัญในชีวิตของคนเรา ผลจากการตัดสินใจในการเลือกคู่ครองนี้หมายถึงความสุขสมหวังหรือความล้มเหลวในชีวิตของคู่สมรส ฉะนั้น ก่อนที่จะตัดสินใจสมรสเราควรคิดอย่างรอบคอบและเตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อม เพราะการวางรากฐานที่มั่นคงหรือการตั้ง

คนที่ดีนั้นหมายถึงได้ประสบความสำเร็จในชีวิตไปแล้วครั้งหนึ่ง การเลือกคู่ครองนับได้ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องของโชคหรือดวงชะตาแต่อย่างใด การเลือกคู่ครองจึงควรใช้เหตุผลมากกว่าที่จะใช้อารมณ์ โดยพิจารณาคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่จะได้รับเลือก เพื่อคาดหวังผลสำเร็จในอนาคต โดยอาศัยหลักการที่ว่าการค้นพบสิ่งที่อาจทำให้เกิดพลาดได้ก่อนย่อมดีกว่าพบในภายหลังเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างสายเกินไปแล้ว (บุญสม มาร์ติน ,2533:117)

วงจรของครอบครัวนั้นเริ่มต้นที่การเลือกคู่ครองระหว่างชายหญิง ดังนั้นการเลือกคู่ครองจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของมนุษย์ตั้งแต่เดิม และยังคงความสำคัญจนกระทั่งปัจจุบัน ในแต่ละสังคมมักจะพิถีพิถันพอสมควรในกระบวนการเลือกคู่ครองระหว่างชายหญิง เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้เลือกคู่ครองอย่างถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากคนส่วนใหญ่มักเชื่อว่าถ้าเลือกคู่ผิดแล้วอาจต้องเสียใจตลอดไป (อารง สุทธาศาสตร์ ,2541:17)

หลักทั่วไปในการเลือกคู่ครอง

ในการเลือกคู่ครอง นอกจากจะพิจารณาพื้นฐานด้านความรักที่ชายและหญิงให้แก่กันแล้ว ควรพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ด้วยดังนี้

1. เชื้อชาติ โดยทั่วไปแล้วคนเชื้อชาติเดียวกันย่อมมีภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเหมือนกัน คู่ครองที่มีเชื้อชาติเดียวกันจึงมักจะเข้าใจกันได้ง่าย ถ้าหากเป็นคนละเชื้อชาติก็อาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน และอาจเกิดปัญหาการอพยพหรือย้ายกลับภูมิลำเนากับคู่สมรส ทำให้ชีวิตคู่ต้องแยกหรือพลัดพรากจากกันได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามคู่สมรสที่มีเชื้อชาติต่างกันก็ได้มีชีวิตรสมรสที่ล้มเหลวเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การปรับตัวของคู่สมรส ถ้าได้ใช้ความพยายามอย่างแท้จริง ในการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันก็จะสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้

2. ศาสนา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายในการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีละเว้นความชั่ว ส่วนหลักการวิธีการและพิธีกรรมต่างๆ ของแต่ละศาสนาย่อมมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ถ้าหากคู่สมรสนับถือศาสนาเดียวกัน ความเชื่อถือศรัทธาการปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาก็จะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่หากนับถือศาสนาต่างกัน ก็อาจมีปัญหาคบหาต่อการดำเนินชีวิต เช่น คนหนึ่งจะไปวัด อีกคนจะไปโบสถ์ หรือเกิดปัญหาข้อขัดแย้งว่าจะให้บุตรที่เกิดนับถือศาสนาอะไร

3. การศึกษา การที่คู่สมรสมีระดับการศึกษาสูงหรือจบปริญญา แม้จะไม่ใช่เครื่องประกันความสำเร็จของชีวิตรสมรสได้อย่างแน่นอนก็จริงอยู่ แต่จากตัวอย่างชีวิตรสมรสจำนวนมากได้ชี้ให้เห็นว่า คนที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มในการประสบความสำเร็จในชีวิตได้มากกว่า

คนที่การศึกษาต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาร่วมทำให้บุคคลเจริญงอกงาม ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชีวิตสมรสหรือชีวิตครอบครัวเป็นอย่างมาก และจากการวิจัยโดยทั่วไปพบว่า คู่สมรสที่มีสติปัญญาและระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน มักจะมีโอกาสประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีระดับการศึกษาต่างกันมาก เพราะระดับการศึกษาใกล้เคียงกันจะช่วยให้คู่สมรสพูดจากันรู้เรื่อง และเข้าใจกันได้ง่าย แต่หากคู่สมรสมีระดับการศึกษาต่างกัน ฝ่ายชายควรจะเป็นฝ่ายที่มีการศึกษาสูงกว่า ถ้าฝ่ายหญิงมีการศึกษาสูงกว่าฝ่ายชายอาจทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวของฝ่ายชายได้

4. ฐานะทางเศรษฐกิจ ความพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจหรือฐานะการเงินนับเป็นข้อที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่งในการเลือกคู่ครอง เพราะถ้าคู่สมรสมีฐานะทางการเงินไม่ดี การหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ในขณะที่ครอบครัวขยายตัวออกไป สมาชิกใหม่ในครอบครัวจะต้องเพิ่มขึ้น อาจมีผลกระทบให้เกิดปัญหาชีวิตครอบครัวได้ เว้นเสียแต่คู่สมรสนั้นจะต้องทำงานหนักเพื่อเพิ่มพูนรายได้และรู้จักประหยัดในการใช้จ่าย จึงจะทำให้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

5. บุคลิกภาพ คนเราย่อมมีบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน บุคลิกลักษณะที่เป็นเสน่ห์หรืออยู่ในตัวบุคคลก็แตกต่างกันออกไปด้วย เช่น ขนาดของร่างกาย หน้าตา กิริยาท่าทาง ท่วงทีวาจา อุปนิสัยใจคอ ความสนใจ ค่านิยม ทัศนคติ ความประพฤติ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างพันธุกรรม และประสบการณ์ทั้งหมดของแต่ละบุคคล เมื่อคนเราจะเลือกคู่ครองจึงจำเป็นต้องพิจารณาบุคลิกภาพและบุคลิกลักษณะของผู้ที่จะมาเป็นคู่ครองหรือคู่ชีวิตตนเองในอนาคต ด้วยบุคลิกภาพและบุคลิกลักษณะดังกล่าวเหมาะสมกับตนหรือไม่ ตนพอใจยอมรับที่จะมาอยู่ร่วมกันในชีวิตสมรสหรือไม่ ดังนั้นการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพของคู่ครองก่อนสมรสจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก และชีวิตสมรสที่มีความสุขจะต้องประกอบด้วยบุคลิกภาพของชายและหญิงที่เข้ากันได้ และจะต้องทราบอุปนิสัยใจคอต่างๆ ของคู่สมรสก่อนสมรส แม้บุคลิกภาพของคนเราเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคิดว่าเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของอีกฝ่ายหนึ่งภายหลังการสมรสแล้วก็อาจเสี่ยงต่อความผิดหวังในชีวิตสมรสได้ ดังนั้นควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่ตัดสินใจ

6. ภูมิภาวะทางอารมณ์ การที่ร่างกายของชายและหญิงเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่และพร้อมที่จะให้กำเนิดบุตรได้ มิได้หมายความว่าบุคคลผู้นั้นพร้อมที่จะสมรสหรือมีครอบครัวได้

การสมรสนั้นจำเป็นต้องอาศัยความเจริญเติบโตของจิตใจหรือความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์เป็นหลักสำคัญประกอบด้วยเพราะผู้ที่บรรลุมวุฒิภาวะทางอารมณ์นั้นย่อมเป็นผู้ที่มีความ

สามารถปรับตัวให้มีความสุขอยู่กับครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี ความสามารถในการปรับตัวนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับชีวิตสมรสที่ประสบความสำเร็จ

บุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ อาจสังเกตได้จากพฤติกรรมเหล่านี้ คือ

- 6.1 เป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเองได้ดี
- 6.2 เป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจผู้อื่นได้ดี
- 6.3 เป็นผู้ที่สามารถเผชิญกับความจริงแห่งชีวิตได้ดี
- 6.4 ตัดสินใจได้เอง เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิด
- 6.5 มองอนาคตด้วยความหวังและเต็มใจรอคอย
- 6.6 เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 6.7 มีจิตใจมั่นคง และไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ได้ง่าย
- 6.8 มีอารมณ์ขัน และมองโลกในแง่ดีเสมอ
- 6.9 ยอมรับกติกาหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม
- 6.10 มีความสุขุมรอบคอบ รู้จักเหตุผลและรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว
- 6.11 รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบสูง
- 6.12 สามารถประเมินผลการกระทำของตนเองได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวุฒิภาวะทางอารมณ์ของบุคคลได้แก่ อายุ ผู้ที่มีอายุมากจะเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย และจากการศึกษาพบว่า อายุที่เหมาะสมกับการมีคู่ครองนั้นผู้ชายควรจะมีอายุระหว่าง 27-30 ปี ผู้หญิงควรมีอายุระหว่าง 21-25 ปี และไม่ควรแตกต่างกันเกิน 10 ปี เพราะความต่างวัยจะทำให้คู่สมรสปรับตัวเข้าหากันยาก เนื่องจากความต้องการและความสนใจในกิจกรรมต่างๆ แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อขัดแย้งในชีวิตสมรสได้

7. สุขภาพ สุขภาพย่อมมีความสำคัญต่อบุคคล ผู้ที่มีสุขภาพดีนับว่าเป็นลาภอันประเสริฐ สุขภาพเปรียบเสมือนวิธีทางหรือหนทางที่จะนำบุคคลไปสู่ความสุขและความสำเร็จต่างๆ ในชีวิตการทำงานและชีวิตสมรส ดังนั้น ผู้ที่เราจะเลือกเป็นคู่ครองควรเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก่อนสมรสจึงควรให้แพทย์ตรวจสอบสุขภาพของชายและหญิงว่ามีโรคใดบ้างที่สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อชีวิตสมรส เช่น การตรวจหมู่เลือด หรือความผิดปกติเกี่ยวกับเลือดและโรคที่สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรม และหากพบว่ามีโรคภัยไข้เจ็บก็ควรได้รับการรักษาให้หายเสียก่อน (บุญสม มาร์ติน ,2533:119-121)

จากข้อควรพิจารณาในการเลือกคู่ครองที่กล่าวมาทั้งหมด การเลือกคู่ครองที่มีเชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจและระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่คล้ายกันหรือใกล้เคียงกัน จะช่วยให้ชีวิตสมรสประสบความสำเร็จมากกว่าคู่ครองที่มีสิ่งเหล่านี้แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการที่ชายและหญิงจะเลือกคู่ครองของตน ก็ควรได้รับการปรึกษาพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าเพื่อรับคำแนะนำที่ถูกต้องและเกิดการยอมรับในการตัดสินใจเลือกคู่ครองของคู่สมรส

ในแต่ละสังคมย่อมมีเหตุผลในการเลือกคู่ครองที่แตกต่างกันไปตามค่านิยมของแต่ละสังคมที่หล่อหลอมขึ้นมาจากความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี สภาพแวดล้อม ในสังคมตะวันตกหรือสังคมสมัยใหม่ที่มีวิถีชีวิตแบบตะวันตก หญิงสาวนิยมแสวงหาคู่ครองด้วยตนเองอย่างอิสระเสรี โดยถือหลักความรักเป็นเครื่องตัดสินใจ หมายความว่า หญิงสาวมักจะตัดสินใจสมรสกับคนที่ตนรักเท่านั้น ไม่ว่าความรักนั้นจะเกิดขึ้นด้วยสาเหตุอะไรก็ตาม หรือตั้งอยู่บนพื้นฐานอะไรก็ตาม ในสังคมแบบนี้พ่อแม่แทบไม่มีสิทธิ์มีเสียงในการจัดสมรสหรือมีส่วนในการหาคู่ครองให้แก่บุตรธิดาของตน ถ้าขึ้นพ่อแม่กระทำเช่นนั้น หญิงสาวอาจจะกล่าวหาว่าเข้ามายุ่งเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของพวกเขาตนมากเกินไป พ่อแม่จะเข้ามามีบทบาทก็โดยการจัดงาน หรือจัดพิธีแต่งงานให้ตามที่บุตรธิดาของตนได้เลือกคู่สมรสเรียบร้อยแล้วเท่านั้น

การเลือกคู่ครองโดยวิธีเสรีของหญิงสาวดังกล่าวนี้ มักจะเริ่มต้นโดยหญิงสาวได้มีโอกาสรู้จักกันก่อน ภายหลังจากนั้นหญิงสาวก็จะคบค้าคู่กัน ไปไหนต่อไหนด้วยกัน หรือหาโอกาสอยู่สองต่อสองให้มากที่สุด หรือแม้กระทั่งอาจมีการแสดงความรักต่อกันตามแต่โอกาส เมื่อได้คบหากันระยะหนึ่งแล้ว ถ้าปรากฏว่าทั้งคู่สามารถลงรอยกันได้หรือสามารถรักกันได้ ทั้งคู่ก็จะตัดสินใจสมรส ถ้าไม่เป็นไปตามนั้นทั้งคู่ก็แยกทางกันและแสวงหาคู่ใหม่โดยวิธีคล้ายๆ กัน

กล่าวโดยสรุป สังคมตะวันตกหรือสังคมสมัยใหม่แบบตะวันตก นิยมให้หญิงสาวเลือกคู่ครองกันเองโดยเสรี บนพื้นฐานของความรักและความเข้าใจระหว่างหญิงสาวเอง โดยใช้เวลาคบหาอย่างเอกเทศจากพ่อแม่สักระยะหนึ่ง ก่อนจะมีการตัดสินใจสมรสกัน วิธีดังกล่าวขัดแย้งอย่างมากกับหลักการของศาสนาอิสลาม (อารง สุทธานาศาสตร์, 2541:17-18)

การเลือกคู่ครองในอิสลาม

สังคมในแบบฉบับอิสลามนั้นจะส่งเสริมการเลือกคู่ครองของหญิงสาวโดยพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่จัดหาให้ แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับการยินยอมจากหญิงสาวเองเป็นสำคัญ

ตามครรลองของอิสลามนี้ กลไกสำคัญอยู่ที่พ่อแม่หรือผู้ใหญ่จะเป็นผู้แสวงหาเลือกเฟ้นและพิจารณาตัดสินใจคู่ครองที่เหมาะสมแก่บุตรหรือธิดาของตน หากบุตรธิดาเห็นชอบตามนั้น

พ่อแม่จัดการสมรสให้ด้วยความพอใจทุกฝ่าย โดยที่หนุ่มสาวไม่จำเป็นต้องคบค้าหาสู่กัน เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความรัก หรือเพื่อศึกษาอุปนิสัยใจคอของกันและกัน เพราะถือว่าพ่อแม่ได้พิจารณาเลือกเฟ้นอย่างถี่ถ้วนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่หากบุตรธิดาไม่เห็นชอบกับคู่ครองที่ผู้ใหญ่เสนอให้ ผู้ใหญ่ก็ต้องยกเลิกและแสวงหาใหม่ จนเกิดความพอใจกับทุกฝ่าย(อารง สุทธาศาสน์ ,2541:18-19)ไม่ควรที่จะเกิดการบังคับ ชื่นใจหรือการยัดเยียด เพราะแต่ละฝ่ายย่อมทรงสิทธิ์ที่จะเลือกคู่ครองที่เหมาะสมเพื่อที่จะให้การใช้ชีวิตคู่ดำเนินไปอย่างราบรื่น สิทธิ์ในการเลือกคู่ครองนั้น เป็นสิทธิ์ขั้นพื้นฐานที่ไม่ควรมีใครที่จะละเมิดหรือก้าวก่ายได้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยอิสลาม,2535:15) ผู้ปกครองจะใช้อำนาจอย่างขาดเหตุผลถึงขนาดที่จะบังคับบุตรให้ยอมรับการสมรสกับชายหรือหญิงที่เป็นปรปักษ์อย่างเปิดเผยกับลูกมิได้เด็ดขาด

อิสลามให้อิสระเสรีตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง การที่จะให้บุคคลหนึ่งสมรสกับบุคคลใดก็ตามต้องถามความสมัครใจผู้นั้นเสียก่อน อย่างน้อยเพื่อให้ผู้ถูกถามได้พิจารณาและตัดสินใจด้วยตนเอง แสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้างให้บุคคลนั้นได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา การให้อิสระเสรีในการพิจารณาคู่ครองของตน ไม่ว่าจะไปสูขอใครหรือถูกสูขอ จำเป็นต้องพิจารณาให้รอบคอบเพื่อมิให้ผิดหวังในภายหลัง (มูรฺิด ทิมะเสน ,2540:7)

อิสลามได้กำหนดมาตรฐานในการเลือกคู่ครองไว้อย่างชัดเจน แม้ว่าจะไม่เป็นเหตุผลตามความประสงค์ของสังคมปัจจุบันก็ตาม แต่ก็เชื่อว่าเป็นมาตรฐานที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้ชีวิตคู่มีความสุขและมั่นคง มาตรฐานดังกล่าวคือ คุณธรรมทางศาสนา

ท่านรอซูลทรงทวงจะว่า

عن أبي هريرة رضي الله عنه

عن النبي (ص) قال : تتكح المرأة لأربع لمالها ولحسبها ولجمالها

ولدينها فاظفر بذات الدين تربت يداك

(บันทึกโดย Al-Bukhari ,1997:No 5090)

ความว่า สตรีนั้นจะได้รับการสมรสด้วยเหตุผลสี่ประการ คือ เพราะทรัพย์สินของนาง เพราะสายตระกูลของนาง เพราะความสวยงามของนาง และเพราะการมีศาสนาของนาง ดังนั้น เจ้าจงคว่าเอาสตรีที่มีศาสนาแล้วเจ้าจะประสบกับความสำเร็จ

หะดิษบทนี้ชี้ให้เห็นว่าธรรมชาติของคนส่วนใหญ่มักจะเลือกคนร่ำรวย มีชาติตระกูลสูง หรือมีความมั่งคั่ง ส่วนคุณสมบัติข้อสุดท้ายคือ คุณธรรมนั้น มักจะเป็นตัวเลือกลำดับสุดท้าย ท่านรอซูลจึงได้กำชับให้เลือกบุคคลที่มีคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคุณสมบัติอย่างอื่นนั้นเป็นประหนึ่งภาพลวงตาเท่านั้น หากเป็นสิ่งจริงยั่งยืนไม่

ในตัวของหะดีษกล่าวประเด็นของการเลือกสตรีโดยตรง แต่โดยนัยของหะดีษย่อมเป็นการชี้ให้ผู้ปกครองต้องชี้้นำการเลือกคู่ครองแก่บุตรสาวในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้เพราะฝ่ายชายซึ่งจะมาทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวและจะต้องคุ้มครองดูแลรับผิดชอบเลี้ยงดูเป็นที่พึงพิงให้ความอบอุ่นตลอดจนชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องเน้นคุณสมบัติ คุณธรรมศาสนา เป็นกรณีพิเศษ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ,2535:16-17)

หลักเกณฑ์การเลือกคู่ครองตามหลักอิสลาม

1. พิจารณามุสลิมที่ยึดมั่นในศาสนา

การสมรสเป็นภารกิจที่ต้องแบกภาระไว้อย่างหนักอึ้ง ถึงแม้ว่าภารกิจอันใหญ่หลวงที่เกิดขึ้นภายหลังการสมรส แต่ก็อาจบรรเทาลงได้มาก หากคู่สมรสปฏิบัติตามคำสั่งของศาสนาที่ให้เลือกสมรสกับบุคคลที่มีศาสนา ถึงแม้ว่าบุคคลที่เลือกสมรสด้วยจะเป็นมุสลิมเหมือนกัน ศาสนาก็ยังส่งเสริมให้เลือกสมรสกับมุสลิมที่ยึดมั่นในศาสนา เพราะบุคคลที่มีศาสนาช่วยบรรเทาความไม่สบายที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยพื้นฐานของศาสนา ดังนั้น ปัญหาต่างๆ จึงได้รับการแก้ไขด้วยดี อัลลอฮ์ทรงตรัสเน้นถึงคู่ครองที่เหมาะสมในอัล-กุรอาน โดยกล่าวถึงชายที่มีศาสนาต้องคู่กับหญิงที่มีศาสนา และกล่าวถึงชายที่เลวยอมคู่ควรกับหญิงที่เลวเช่นกัน

الْمُؤْمِنَاتُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ

ความว่า หญิงชั่วยอมคู่ควรกับชายชั่ว และชายชั่วยอมคู่ควรกับหญิงชั่ว และหญิงดียอมคู่ควรกับชายดี และชายดียอมคู่ควรกับหญิงดี(24:26)

ท่านรอซูลทรงวางนะว่า

عن عبدالله بن عمرو قال : قال رسول الله (ص) : لا تزوجوا النساء لحسنهن
فحسنى حسنهن أن يردينهن ولا تزوجوهن لاموالهن فحسنى أموالهن أن تطعينهن
ولكن تزوجوهن على الدين ولامة خرماء سوداء ذات دين أفضل
(บันทึกโดย Ibn Majah ,n.d.No1859)

ความว่า พวกเจ้าจงอย่าสมรสกับสตรีเพราะความสวยงามของพวกนางเพราะอาจเป็นไปได้ที่ความสวยงามของพวกนางจะทำให้พวกนางพึงพินาศและจงอย่าสมรสกับสตรีเพราะทรัพย์สินของพวกนาง เพราะอาจเป็นไปได้ที่ทรัพย์สินของพวกนางจะทำให้พวกนางประพฤติเกินขอบเขต แต่จงสมรสกับพวกนางโดยยึดศาสนาเป็นหลัก แน่แท้ทาสีผิวดำที่มีศาสนานั้นย่อมดีกว่า

ท่านรอซูลทรงวอนะอีกว่า

عن أبي هريرة رضي الله عنه : عن النبي (ص) قال : تتكح المرأة لأربع لجمالها ولحسبها ولجمالها ولدينها فاظفر بذات الدين تربت يداك
(บันทึกโดย Al-Bukhari ,1977:No.5090)

ความว่า สตรีนั้นจะได้รับการสมรสด้วยเหตุผลสี่ประการ คือ เพราะทรัพย์สินของนาง เพราะสายตระกูลของนาง เพราะความสวยงามของนาง และเพราะการมีศาสนาของนาง ดังนั้นเจ้าจงคว่าเธอสตรีที่มีศาสนาแล้วเจ้าจะประสบความสำเร็จ

หะดิษมิได้ปฏิเสธทรัพย์สิน วงศ์ตระกูล และความสวยของสตรี เพียงแต่มีไชองค์ประกอบหลักในการตัดสินใจที่จะเลือกมาเป็นคู่ครอง หากแต่ให้พิจารณาถึงความมั่นคงในเรื่องศาสนาเป็นอันดับแรกเสียก่อน ส่วนสิ่งดังกล่าวนางจะมีหรือไม่มีถือว่าเป็นเรื่องรองลงมา

หะดิษข้างต้นครอบคลุมถึงสตรีที่จะเลือกชายเช่นกัน อันหมายถึงให้สตรีพิจารณาศาสนาของชายเป็นอันดับแรกก่อนการพิจารณาส่งอื่น

2. ต้องสามารถจ่ายนะฟะเกาะฮฺได้ (ค่าอุปการะ)

หลักการเลือกคู่ครองในข้อนี้เป็นกรณีของสตรีในการเลือกชายมาเป็นคู่ครอง โดยพิจารณาว่าบุคคลนั้นสามารถจ่ายนะฟะเกาะฮฺให้แก่นางได้หรือไม่ เพราะการจ่ายนะฟะเกาะฮฺถือเป็นเรื่องสำคัญในการเลือกคู่ครอง และเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายสามีที่จะต้องจ่ายให้แก่ภรรยา โดยมีหลักฐานจากหะดิษดังนี้

عن حكيم بن معاوية عن ابيه

روى أن رجلا جاء إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال ما حق المرأة على زوجها فقال صلى الله عليه وسلم : يطعمها إذا طعم ويكسوها إذا اكسيت ولا يضرب الوجه ولا يقبح ولا يهجر إلا في البيت

(บันทึกโดย Ibn Majah ,n.d.เลขที่ 1850)

ความว่า มีการรายงานว่ามีชายคนหนึ่งได้มาพบกับท่านนบี และได้ถามรอลว่า อะไรคือสิทธิที่ภรรยาจะได้รับจากสามี ท่านรอลตอบว่า สามีจะต้องให้อาหารแก่ภรรยาเมื่อเขาได้รับอาหาร และสามีจะต้องให้เครื่องนุ่งห่มแก่นางเมื่อเขาใส่เครื่องนุ่งห่ม และอย่าหลบหน้านางยกเว้นในบ้านเท่านั้น และสามีอย่าตบหน้านางและอย่าทำสิ่งกัซพะ

สามีคนใดที่ไม่ยอมจ่ายนะพะเกาะฮูให้แก่ภรรยา ภรรยามีสิทธิฟ้องร้องกับกอฎีย์ (ผู้ตัดสินเกี่ยวกับศาสนา) ให้บังคับสามีของตนจ่ายนะพะเกาะฮู หากยังไม่ปฏิบัติตาม กอฎีย์มีสิทธิที่จะยกเลิกการสมรสระหว่างบุคคลทั้งสองได้

ส่วนกรณีที่สามียากจน แต่ภรรยาไร้ราย ซึ่งนางยอมรับความยากจนของสามีที่ไม่ต้องจ่ายนะพะเกาะฮูให้แก่นางถือว่าสามีไม่มีความผิดแต่อย่างใด

และอนุญาตให้ภรรยายึดเอาทรัพย์สินของสามีเป็นค่านะพะเกาะฮูแก่ตัวเองและบุตรได้ ถ้าหากสามีจ่ายนะพะเกาะฮูไม่เพียงพอ (มูรด์ ทิมะเสน ,2540:21-26)

3. ขาดิตระกูลสูงและความมีเกียรติ

หมายถึงส่วนที่เป็นคุณธรรมแท้ๆ กล่าวคือ ขาดิตระกูลที่เคร่งครัดและมั่นคงในคุณธรรมจริงๆ ดังนั้นการเลือกคู่ครองในส่วนที่เกี่ยวกับขาดิตระกูลจึงหมายถึง การเลือกคู่ครองจากครอบครัวหรือตระกูลที่เคร่งครัดและมั่นคงในคุณธรรมและศาสนานั้นเอง เพราะจะมีผลต่อการสืบทอดคุณธรรมสู่ลูกหลานในอนาคตได้ โดยเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตอย่างดีงาม ซึ่งเป็นความจริงอย่างหนึ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้

4. หลีกเลี่ยงการเลือกคู่ครองกับขาดิตระกูลที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิด

จากข้อมูลทางการแพทย์บ่งชี้ว่า คู่สมรสที่เป็นญาติใกล้ชิดมีผลกระทบทางพันธุกรรม กล่าวคือ ลูกที่คลอดออกมามักจะอ่อนแอทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา และบางรายถึงกับพิการก็มี เพราะฉะนั้น จึงควรหลีกเลี่ยงการเลือกคู่ครองที่มีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติหรือพันธุกรรมที่ใกล้ชิดด้วย

5. หลีกเสี่ยงการสมรสกับผู้ที่มิโรคติดต่อร้ายแรง

โรคติดต่อเป็นอันตรายต่อส่วนบุคคลและสังคมฝ่ายชายและหญิง จำเป็นต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ถึงอันตราย ควรตรวจร่างกายและเลือด โดยเฉพาะโรคที่สามารถถ่ายทอดได้ทางพันธุกรรม เช่น โรคโลหิตจาง และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น ซิฟิลิส เอดส์ ทั้งนี้เพราะลูกที่จะเกิดมามีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรค

6. หลีกเสี่ยงคู่สมรสที่มีรูปสมบัติเพียงประการเดียว

รูปสมบัติเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีคุณสมบัติทางศาสนาจะทำให้เกิดความเสียหายภายหลังได้ ท่านรอซูลทรงวางนะว่า

عن عبد الله بن عمرو قال : قال رسول الله (ص) : لا تزوجوا النساء

لحسنهن فحسى حسنهن أن يردينهن - الحديث

(บันทึกโดย Ibn Majah ,n.d. หมายเลข 859)

ความว่า พวกเจ้าอย่าสมรสกับสตรีเพราะความสวยงามของพวกนาง อาจเป็นไปได้ที่ความสวยงามของพวกนางจะทำให้พวกนางฟังพินาศ

7. หลีกเสี่ยงคู่สมรสที่มีทรัพย์สมบัติเพียงประการเดียว

ความร่ำรวยโดยไม่มีหลักยึดมั่นในศาสนาที่ดีพอจะทำให้คนๆ นั้นละเมิดต่อผู้อื่นตามสิทธิที่มีอยู่แต่เดิมของแต่ละคน รวมทั้งละเมิดต่อศาสนาอีกด้วย ท่านรอซูลทรงวางนะว่า

عن عبد الله بن عمرو قال : ولا تزوجوهن لأموالهن فحسى أموالهن أن

يطفيهن الحديث

(บันทึกโดย Ibn Majah ,n.d. หมายเลข 859)

ความว่า อย่าสมรสกับสตรีเพราะทรัพย์สินของพวกนาง เพราะอาจเป็นไปได้ที่ทรัพย์สินของพวกนางจะทำให้พวกนางประพฤตินอกขอบเขต

8. หลีกเสี่ยงคู่สมรสที่ชาติตระกูลสูงส่งเพียงอย่างเดียว

เกียรติยศและศักดิ์ศรีเป็นสิ่งอัลลอฮ์ทรงประทานแก่ผู้ใดตามแต่ความประสงค์ของพระองค์ แต่ถ้าผู้ที่ได้รับเกียรติยศนั้นไม่รู้จักรางตัวก็จะทำให้เขาหลงตนเองและในที่สุดก็จะตกต่ำ ดังนั้นเรื่องของเกียรติยศและศักดิ์ศรีที่ระวังให้มาก (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ,2535:17-20)

9. อย่าเลือกคู่ครองเพราะถูกบังคับหรือมีผลประโยชน์อยู่เบื้องหลัง

ในอิสลามสนับสนุนการสมรสเปิดโอกาสให้เลือกและตัดสินใจสำหรับผู้ชายที่จะสู่ขอผู้หญิง หรือสตรีที่ถูกสู่ขอก็อนุญาตให้นางได้มีโอกาสเลือกบุคคลที่มาสู่ขอเสียก่อนการตอบรับ ฉะนั้นขั้นตอนการสู่ขอหรือขั้นตอนการตอบรับการสู่ขอจะต้องได้รับการไตร่ตรองและพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อน จึงจะบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นการสู่ขอหรือการตอบรับการสู่ขอจะต้องไม่อยู่บนบรรทัดฐานของการถูกบังคับหรือมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่ เพราะนั่นเท่ากับว่าไม่เป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีๆ ให้เกิดขึ้นกับครอบครัว ตรงกันข้ามกลับทำให้ครอบครัวมีปัญหาไม่เข้าใจกันในภายหลัง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวก็มิได้อยู่บนบรรทัดฐานของศาสนา เพราะขั้นตอนการสมรสมิได้เลือกคู่เพราะมีศาสนา แต่สมรสเพื่อผลประโยชน์หรือถูกบังคับต่างหาก ซึ่งพื้นฐานการสมรสมิได้ตรงเจตนารมณ์ของศาสนาที่กำหนดไว้จึงทำให้เกิดปัญหาภายหลัง

ปัญหาข้างต้นจะแก้ไขได้ ในการสมรสจะต้องเป็นไปตามความสมัครใจและเป็นไปตามมาตรฐานที่ศาสนาได้กำหนดไว้ ไม่มีการบังคับ หรือมีผลประโยชน์อื่นอยู่เบื้องหลัง ต้องถามความสมัครใจของหญิงว่ายินยอมสมรสกับบุคคลที่สู่ขอหรือไม่ หากนางปฏิเสธหรือไม่ยินยอมต้องไม่ชะงักการสู่ขอนั้นเสีย

10. ให้พิจารณาอายุของบุคคลที่มาสู่ขอหรือพิจารณาถึงความเหมาะสม

การพิจารณาอายุของบุคคลที่มาสู่ขอหรือพิจารณาถึงความเหมาะสมนั้นคงไม่มีมาตรฐานใดเป็นเกณฑ์วัด (มูร็ิด ทิมะเสน ,2540:45-51)

ความหมายของกะฟาอะฮ์ (Kafa'ah)

ก. กะฟาอะฮ์ ความหมายในเชิงภาษาศาสตร์

ความหมายกะฟาอะฮ์ในเชิงภาษาศาสตร์ **الكفاؤ النظم** **بغير نظير الشيء** หมายถึง ความเหมือนกัน การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน (Al-Nawawi ,1992: 424)

อัลบะลาบาก็ ได้ให้ความหมาย กะฟาอะฮ์ว่า สิ่งที่มีค่าเท่ากัน เสมอภาค ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน สม่่าเสมอ ทำให้สมดุล ซึ่งพอจะวัดความเหมาะสม (Al-Baalabaki, 1992:357)

ชอลละ (Shalih ,1989:60) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ว่า การเพียงพอต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในเมื่อได้รับสิ่งนั้นไม่มีความต้องการอย่างอื่น

วะซิล (Wasil ,1994:132) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ **كفاؤ** ว่า ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ท่าน (Abu Zahrah ,1989:135) กล่าวไว้ว่า กะฟาอะฮ์คือ ความเสมอภาค (Ibrahim ,1994:155) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ว่า สภาพของสิ่งหนึ่ง มีความเท่าเทียมกัน เสมอ เหมือนกับสิ่งอื่น

ความหมายของกะฟาอะฮ์ในเชิงภาษาศาสตร์ ที่นักวิชาการได้ให้ความหมายเอาไว้ในหนังสือต่างๆ จะเห็นได้ว่าความหมายไม่แตกต่างกัน

ข. กะฟาอะฮ์ ความหมายในเชิงวิชาการ

ความหมายกะฟาอะฮ์ในเชิงวิชาการ บรรดานักวิชาการด้านนิติศาสตร์อิสลามได้ให้ความหมายเอาไว้ต่างๆ นานา ดังต่อไปนี้

กะฟาอะฮ์ หมายถึง ความเหมาะสม ความเท่าเทียมกัน ระหว่างสามี – ภรรยาในด้านต่างๆ ที่ถูกจำกัดที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์และความผาสุกของสามี – ภรรยา หากกะฟาอะฮ์ขาดไป จะทำให้ชีวิตคู่เกิดบกพร่องและไม่มั่นคง และทำให้ผู้ปกครองฝ่ายหญิง และฝ่ายหญิงมีข้อตำหนิ (Huawas ,1987:128) ชอลละ(Shalih ,1998:61) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ในหนังสือ Nizam al-Ushrah fi al-Islam ว่า ความเท่าเทียมฝ่ายสามีกับฝ่ายภรรยาในด้านต่างๆ ที่ถูกจำกัด โดยที่ฝ่ายภรรยาและผู้ปกครองไม่ถูกตำหนิในการเกี่ยวข้องตามจารีตประเพณี วะซิล (Wasil ,1994:132) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ว่า ความเหมาะสมระหว่างสามีภรรยาในหลายๆ ด้านที่จะต้องพิจารณาในการสมรสขณะที่ทำสัญญาญิกะฮ์ เพื่อสร้างความมั่นคงระหว่างสามี – ภรรยา ท่านอาบูซะเราะฮ์ (Abu Zahrah ,1989:135) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ว่า ความเท่าเทียมกัน ระหว่างสามีภรรยาในด้านต่างๆ ที่ถูกจำกัด ถือว่าเมื่อกะฟาอะฮ์ขาดหายไปจะทำให้ชีวิตคู่มีความ

บกพร่อง อัลฆอซารี (Al-Gaziri ,1990:55) ได้ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ว่า ความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงในด้านต่างๆ ที่ถูกจำกัด

ความเห็นของนักวิชาการด้านนิติศาสตร์อิสลาม ที่ให้ความหมายกะฟาอะฮ์ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นความหมายกะฟาอะฮ์โดยภาพรวมในความเห็นของผู้วิจัย หมายถึงความเหมาะสม คู่ควรระหว่างสามี – ภรรยาในด้านต่างๆ ตามที่ถูกกำหนดไว้

ความเห็นของบรรดานักวิชาการด้านนิติศาสตร์อิสลามในการพิจารณากะฟาอะฮ์

บรรดานักวิชาการด้านนิติศาสตร์อิสลาม มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องของการกำหนดกะฟาอะฮ์เป็นเงื่อนไขของการสมรส แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม

กลุ่มที่หนึ่ง ญุมฮูร (นักวิชาการพิกฮฺส่วนใหญ่) ได้ให้ความเห็นว่ากะฟาอะฮ์นั้นถูกกำหนดให้กระทำและมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณาในการสมรส เพราะสัญญาญิกะฮ์นั้นมีความมุ่งหมายที่จะสร้างสถาบันครอบครัวให้มั่นคง มีความกลมกลืน ให้ความช่วยเหลือและมีความปรองดองของสามี – ภรรยา สิ่งเหล่านั้นจะไม่เกิดขึ้น นอกเสียจากมีความเท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยา ชีวิตการแต่งงานจะไม่มั่นคง หากปราศจากกะฟาอะฮ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส (Huawas ,1987:128)

กลุ่มที่สอง คือ ท่าน Hasan al – Basri ท่าน Sufyan al – Chauri ท่าน Al – Kaskhi และ ท่านIbnu Hazam นักวิชาการกลุ่มนี้ได้ให้ความเห็นว่า ไม่จำเป็นที่จะต้องนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส (Huawas ,1987:129) ดังนั้นการสมรส (ญิกะฮ์) สมบูรณ์ ไม่ว่าฝ่ายชายจะมีความเท่าเทียมกันหรือไม่เท่าเทียมกับฝ่ายหญิงก็ตาม (Shalih ,1989:63)

หลักฐานของกลุ่มที่ให้ความเห็นว่าจำเป็นต้องถือว่กะฟาอะฮ์เป็นเงื่อนไขแห่งการสมรส

กลุ่มญุมฮูร ที่ให้ความเห็นว่า กะฟาอะฮ์นั้นถูกกำหนดให้ปฏิบัติและมีความจำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการสมรส กลุ่มนี้ได้นำหลักฐานจากอัล – กุรอาน และหะดิษของท่านรอซูลและการใช้เหตุผลมาสนับสนุน

หลักฐานจากอัล – กุรอานมีดังต่อไปนี้

โองการที่หนึ่ง อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ว่า

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَتْلُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ الْآيَةُ

ความว่า จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ

(39:9)

โองการที่สอง อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ว่า

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ الْآيَةَ

ความว่า อัลลอฮฺจะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้าและบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น (58:11)

โองการที่สาม อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ว่า

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ الْآيَةَ

ความว่า อัลลอฮฺทรงยืนยันว่า แท้จริงไม่มีผู้สมควรได้รับการเคารพสักการะใดๆ นอกจากพระองค์เท่านั้นและมะลาอิกะฮฺและผู้มีความรู้ (3:18)

โองการที่สี่

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ الْآيَةَ

ความว่า และอัลลอฮฺทรงทำให้บางคนในหมู่พวกเจ้าดีเด่นกว่าอีกบางคนในเรื่องปัจจัยยังชีพ (16:71)

โองการที่ห้า

وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سُلْطَانًا ۗ

ความว่า และเราได้เชิดชูบางคนในหมู่พวกเขาเหนือกว่าอีกบางคนหลายชั้น (43:32)

นักวิชาการกลุ่มมูมฮูรได้กล่าวอ้างว่า หลักฐานจากอัล-กุรอานทั้งหมดที่ได้กล่าวมาได้บ่งบอกถึงฐานะของมนุษย์ ไม่ได้อยู่ในระดับเดียวกัน ในด้านความรู้ ด้านปัจจัยยังชีพ ในด้านฐานะ มนุษย์ทั้งหมดมีความแตกต่างกันและระดับต่างกันในโชคชะตา ตราบใดที่ระบบจักรวาลยังโคจรอยู่ (Shalih ,1989:65)

หลักฐานจากหะดีษของท่านรอซูลมีดังต่อไปนี้

หะดีษที่หนึ่ง

عن بريدة عن ابيه قال جأت فتاة الى النبي صلى الله عليه وسلم فقالت ان ابي زوجني ابن اخيه ليرفع بي خسيسته قال فجعل الامر اليها فقالت قد اجزت ما صنع ابي ولكن اردت ان تعلم النساء ان ليس الى الاءاء من الامر شئ

บันทึกโดย (Ibn Majah ,n,d, หมายเลข 1874)

ความว่า รายงานจากอับดุลลอฮ์ อิบน์อบีบรูยดะฮ์ จากพ่อของเขาบอกว่า มีหญิงสาวคนหนึ่งมาหาท่านรอซูล (ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) เธอกล่าวกับท่านรอซูลว่า "แท้จริงพ่อของฉันได้จัดให้ฉันแต่งงานกับลูกชายของพี่น้องชายของเขา เพื่อให้ตัวฉันจัดข้อบกพร่องของเขา (ยกฐานะทางสังคม)" ผู้รายงานกล่าวว่า "ท่านรอซูลจึงได้ดำเนินการให้เรื่องนี้เป็นสิทธิของนาง" เธอกล่าวว่า "ฉันยินยอมในสิ่งที่พ่อของฉันกระทำลงไป แต่ฉันต้องการให้บรรดาผู้หญิงได้รับรู้ว่าการเรื่องนี้ไม่ใช่สิทธิของพ่อ" อัลบานีกล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษฏออิฟ อัลบัยฮากีกกล่าวถึงหะดีษนี้ว่า มุรซัล บิน อบี บรูยดะฮ์ ไม่ได้รับฟังหะดีษนี้จากท่านหญิงอาอีชะห์ (Abd al – Latif Muhammad ,1999)

หะดิษที่สอง

عن ابي هريرة قال قال رسول الله عليه وسلم إذا اتاكم من ترضون خلقه ودينه
فزوجوه الا تفعلوا تكن فتنة في الأرض وفساد عريض

บันทึกโดย(Ibn Majah ,n.d. หมายเลข 1967)

ความว่า รายงานจากท่านอบีฮุร็อยเราะฮฺ กล่าวว่า ท่านรอซูล (คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) ทรงวอนว่า "เมื่อมีบุคคลหนึ่ง มาสู่ขอถึงพวกเจ้า พวกเจ้าพึงพอใจจริยธรรมและศาสนาของเขา ดังนั้นพวกท่านจงทำการสมรสให้เขา หากท่านทั้งหลายไม่จัดการให้ แน่อนจะนำมาซึ่งความเสียหายบนหน้าแผ่นดินและเกิดความวุ่นวายกว้างขวาง" เชค อัลบานี กล่าวว่า หะดิษนี้เป็นหะดิษยาซัน (Abd al – latif Muhammad ,1999)

หะดิษที่สาม

عن عائشة قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تخيروا لنطفكم وانكحوا
الأكفاء والنكحوا اليهم

บันทึกโดย (Ibn Majah ,n.d. หมายเลข 1968)

ความว่า รายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮฺ กล่าวว่า "ท่านรอซูล (คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม) ทรงวอนว่า พวกท่านจงคัดเลือกสำหรับน้ำอสุจิของพวกท่าน และพวกท่านจงแต่งงานกับบุคคลที่เหมาะสม และพวกท่านจงแต่งงานกับพวกเขา" หะดิษนี้ สืบรายงานจากหะดิษอาอิชะฮฺ จากอันดี จากอุมัร จากหลายสายรายงาน ทั้งหมดเป็นหะดิษฏออีฟ (Abd al – latif Muhammad ,1999) และหะดิษนี้รายงานโดยอิบนุมญะฮ์ ฮาเก็มกล่าวว่า หะดิษนี้เป็นหะดิษซอเหียะ รายงานจากหะดิษท่านหญิงอาอิชะฮฺ เป็นหะดิษมารฟีวะ (Ibn Hajar ,1964:120)

หะดิษที่สี่

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما قال قال رسول الله عليه وسلم لا تنكحوا
النساء الا الأكفاء ولا يزوجهن الا الأولياء

บันทึกโดย (Al-Baihagi ,1994 หมายเลข13760)

ความว่า รายงานจากยาบีร บินอันฮุลลอบู กล่าววว่า “ท่านรอซูล (คือลัลลอบูอะลัยฮิ วะซัลลิม) ทรงทวงจะว่า ท่านทั้งหลายอย่าทำการสมรสให้กับบรรดาหญิง นอกเสียจากกับบุคคลที่เหมาะสมและบรรดาหญิงไม่สามารถทำการสมรสด้วยตนเอง นอกเสียจากผู้ใช้อำนาจปกครองเท่านั้น (ที่ทำการสมรสให้กับหญิงได้) สายสืบหะดีษนี้ของบัยฮากิ รายงานจากอะหมัด บินฮัมบาล กล่าววว่า หะดีษต่างๆ ของมุบัชชีร์ บินอาบิต เป็นหะดีษเมาฎูที่ถูกรื้อขึ้นมา (Abd al - Muhammad ,1999) นักวิชาการส่วนใหญ่ อ้างถึงหะดีษต่างๆ ที่กล่าวมาได้บ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องพิจารณา กะฟาอะฮ์ (ความเหมาะสม) ในการสมรส ไม่ว่าจะความเหมาะสมในด้านศาสนา เชื้อสายหรือ มารยาท เพราะการสมรสนั้นเป็นการสัญญาที่ผูกมัดซึ่งชีวิต รวมถึงเป้าหมายต่างๆ ของการสมรส เช่น การอยู่ในครอบครัวที่ดี ความเป็นเพื่อนที่ดี ความเป็นมิตร การสร้างเครือญาติ ปกติระบบดัง กล่าวจะไม่เกิดขึ้น นอกเสียจากทั้งสองฝ่ายมีความเท่าเทียมกัน (Shalih ,1989:67)

กลุ่มนักวิชาการส่วนใหญ่ อ้างถึงเหตุผลที่จำเป็นจะต้องนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส คือ การสมรสนั้น มีจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่างๆ มากมาย ตามจุดมุ่งหมายย่อมไม่เกิดขึ้น นอกเสียจากความเท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยา ในเมื่อมีความเท่าเทียมกันระหว่างทั้งสองฝ่าย มีความเป็นไปได้ทำให้เกิดความสัมพันธ์และเกิดความรัก ความผูกพันที่มั่นคงระหว่างทั้งสองฝ่าย สิ่งดังกล่าวจะไม่สมบูรณ์พอในเมื่อความรักมีเพียงแต่ความลึกซึ้งในด้าน มารยาทและลักษณะต่างๆ ที่ผู้คนยกย่องหรือตำหนิ ความเป็นจริงฝ่ายสามีตามกฎหมายอิสลาม และตามจารีตประเพณีจะต้องมีอำนาจและต้องรับผิดชอบในการะกิจต่างๆ ของครอบครัว ในเมื่อฝ่ายสามีมีฐานะไม่เท่าเทียมกันหรือว่าฐานะไม่สูงกว่าภรรยา อำนาจและความเป็นผู้นำของฝ่ายชายจะมีตำหนิ ดังนั้นคือว่าไม่ได้อยู่ในตำแหน่งผู้นำ เช่นเดียวกันบรรดาผู้ปกครองฝ่ายหญิงปฏิเสธการเกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งไม่คู่ควรในด้านศาสนา เกียรติยศและเชื้อสาย เพราะจะทำให้พวกเขาได้รับตำหนิกับเรื่องดังกล่าว ในเมื่อไม่วางเงื่อนไขเกี่ยวกับกะฟาอะฮ์ในการสมรสจะเกิดความบกพร่องถึงความผูกพันในการเกี่ยวข้อง และจะไม่เกิดผลตามเป้าหมายการสมรส (Shalih ,1989:67)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสมควรนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณาในการสมรสตามความเห็นของนักวิชาการกลุ่มญุมฮูร หลักฐานและเหตุผลต่างๆ ที่กลุ่มญุมฮูรนำมาอ้างนั้น ทั้งหมดที่กล่าวมาเพื่อเป็นการรักษาสถาบันครอบครัวให้สงบสุข สังคมจะไม่เกิดปัญหา ในเมื่อกะฟาอะฮ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวสงบสุข ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส

นักวิชาการกลุ่มที่สอง คือ ท่านอัลบัสรี Al-Hasan al-Basri และคณะได้ให้ความเห็นวว่าไม่จำเป็นที่จะต้องนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส (Hauwas ,1987:129) นักวิชาการกลุ่มนี้ได้นำหลักฐานจากอัล-กูรอาน หะดีษของท่านรอซูลและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตและอ้างถึงการใช้เหตุผลมาสนับสนุน

ได้นำหลักฐานจากอัล-กุรอาน หะดิษของท่านรอซูลและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตและอ้างถึงการให้เหตุผลมาสนับสนุน

หลักฐานจากอัล-กุรอานมีดังต่อไปนี้

อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ว่า

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَى الْآيَةَ

ความว่า แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮฺนั้น คือ ผู้ที่มีความยำเกรงในหมู่พวกเจ้า (49:13)

อัลลอฮฺทรงเปรียบเทียบความกล้าเลิศจิตและความมีเกียรติระหว่างมนุษย์ด้วยการดักวาก (ความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ) เมื่อเป็นเช่นนั้น บรรดาผู้ชายที่มีความศรัทธาทั้งหมดจะมีความเท่าเทียมกันกับบรรดาผู้หญิงที่มีความศรัทธา

หลักฐานจากหะดิษของท่านรอซูล

عن أبي نضرة : قال رسول الله عليه وسلم يا أيها آلان ربكم واحدو ان اباكم واحد لا فضل لعربي على اعجمي ولا لعجمي على عربي ولا لأحمر على اسود ولا اسود على احمر الا بالتقوىالحديث رواه احمد بن حنبل

บันทึกโดย (Ahmad, 1993:No.22978)

ความว่า ท่านรอซูลกล่าวว่า โอ้มนุษยชาติทั้งหลายพึงทราบ แท้จริงพระเจ้าของพวกเขาเจ้ามีเพียงหนึ่งเดียว และแท้จริงบิดาของพวกเขาเจ้ามีเพียงหนึ่ง พึงทราบ คนอาหรับจะไม่ได้เลิศไปกว่าชาติอื่น และคนอาญุมไม่ได้ไปกว่าคนอาหรับ คนผิวแดงไม่ไปกว่าคนผิวดำ และคนผิวดำไม่ได้ไปกว่าคนผิวแดง นอกเสียจากการดักวาก (การเกรงกลัวต่ออัลลอฮฺ)

นักวิชาการกลุ่มนี้ได้อ้างถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องราวของบิลาล โดยที่บิลาลได้สูลงหนิงจากชาวอันศอรคนหนึ่ง ผู้ปกครองของหนิงปฏิเสธที่จะทำการสมรสหนิงคนนั้นให้กับบิลาล ท่านรอซูลได้กล่าวกับบิลาลว่า

قل لهم ان رسول الله امركم ان تزوجوني

ความว่า เจ้าจงบอกพวกเขาเถิดว่า ท่านรอซูลุลลอฮ์ใช้ให้พวกเจ้าทำการสมรสให้กับฉัน (Huawas ,1987:130)

นักวิชาการกลุ่มนี้ยังอ้างถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสมัยท่านอุมร์ อิบน์ อัล-ค็อฏฏอบ โดยที่ท่านอุมร์เสนอลูกหญิงของท่านที่ชื่อฮัฟเสาะให้กับสุไลมาน ซึ่งเป็นชายชาวเปอร์เซีย และในสมัยของท่านอุมร์เช่นกัน มีผู้ชายคนหนึ่งซึ่งเป็นชาวมาวาลีย์ (นอกเหนือจากพวกอาหรับ) ได้สว่ขอหญิงสาวคนหนึ่งที่เป็นชาวกรือยซุ ชายคนนั้นได้เสนอค่าสินสอดที่มากมายให้แก่หญิงสาว แต่ที่ชายของหญิงสาวได้ปฏิเสธที่จะให้หญิงสาวแต่งงานกับชายคนนั้น เรื่องดังกล่าวได้รู้ไปถึงท่านอุมร์ ท่านได้ถามที่ชายของหญิงสาวว่า อะไรที่ยับยั้งท่านไม่ให้ท่านแต่งงานนี้เองสาวจของท่านให้กับชายคนนั้น ที่ชายของหญิงสาวตอบว่า เชื้อสายของเรามีเกียรติยศ ผู้ชายคนนั้นไม่คู่ควรกับเชื้อสายของเรา ท่านอุมร์จึงกล่าวว่า โลกนี้คือทรัพย์สินสมบัติและเกียรติยศในโลกหน้าคือการตักวา (การเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์) ท่านอุมร์ได้ใช้ให้เขาจัดการสมรสนี้เองสาวของเขาให้ชายคนนั้น หากน้องสาวของเขาพอใจและยินยอม

หะดีษของท่านรอซูลและเรื่องราวต่างๆ ได้บ่งชี้ถึง ไม่ต้องนำกะฟอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส (Huawas ,Abd al-Wahab ,1987:130)

นักวิชาการกลุ่มนี้ได้อ้างเหตุผลที่ว่า ไม่จำเป็นต้องนำกะฟอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส โดยการกียาส (เปรียบเทียบ) ระหว่างกะฟอะฮ์กับญินายะฮ์ (กฎหมายด้านอาญา) นักวิชาการกลุ่มนี้ได้อ้างว่า หากนำกะฟอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส ดังนั้นจำเป็นต้องนำกะฟอะฮ์มาพิจารณาด้านกฎหมายอาญาได้ด้วย เพราะด้านอาญานั้นเป็นเรื่องที่สำคัญกว่า แต่ในด้านอาญาไม่ได้นำกะฟอะฮ์มาพิจารณา ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องนำกะฟอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส (Shalih ,Suad Ibrahim ,1989:65)

ผู้วิจัยเห็นควรนำกะฟอะฮ์มาพิจารณาในการสมรส

ลักษณะต่างๆ ของกะฟอะฮ์ที่ถูกนำมาพิจารณา

นักวิชาการได้จำกัดลักษณะต่างๆ ของกะฟอะฮ์ที่จำเป็นต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

1. อิสลาม

ความหมายอิสลามในที่นี้ได้ให้ความหมายว่า ชายต้องเป็นคนที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยที่หญิงนั้นนับถือศาสนาอิสลาม เพราะเงื่อนไขของการนิกะฮ์นั้นชายจะต้องนับถือศาสนาอิสลาม ในเมื่อสมรสกับหญิงที่นับถือศาสนาอิสลาม

ความหมายของคำว่า อิสลามในที่นี้หมายถึง อิสลามของต้นตระกูล ดังนั้นผู้ชายที่พ่อไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม แต่เขานับถือศาสนาอิสลามไม่คู่ควรกับหญิงที่มีพ่อเป็นมุสลิม (al-Nawawi ,1993:7 การพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านอิสลามของต้นตระกูลนี้ เป็นการพิจารณาที่นอกเหนือจากคนอาหรับ คนอาหรับจะไม่พิจารณาในเรื่องนี้ ดังนั้นมุสลิมอาหรับที่พ่อแม่ของเขาไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามคู่ควรกับหญิงอาหรับที่พ่อและตาของหญิงนั้นนับถือศาสนาอิสลาม (Kamal,nd:191) เพราะชาวอาหรับจะโอ้อวดหรือภูมิใจในด้านชาติตระกูล ไม่ได้โอ้อวดในด้านอิสลามของต้นตระกูล (Kallaf ,Abd al-Wahab ,1993:70)

2. ยึดมั่นในศาสนา

หมายความว่า การยึดมั่นในหนทางที่เที่ยงตรง อัลลอฮฺทรงกล่าวถึงคู่ควรที่เหมาะสมในอัล-กุรอาน โดยกล่าวถึงชายที่มีศาสนาต้องคู่กับหญิงที่มีศาสนา และกล่าวถึงชายที่เลวยอมคู่ควรกับหญิงที่เลวเช่นกัน

الْحَيِّثُ لِلْحَيِّثِينَ وَالْحَيِّثُوتُ لِلْحَيِّثَاتِ وَالطَّيِّبُ لِلطَّيِّبَاتِ وَالطَّيِّبُوتُ لِلطَّيِّبَاتِ الْآيَةُ

ความว่า หญิงชั่วยอมคู่ควรกับชายชั่ว และชายชั่วยอมคู่ควรกับหญิงชั่ว และหญิงดียอมคู่ควรกับชายดี และชายดียอมคู่ควรกับหญิงดี (24:26)

บรรดานักวิชาการอิสลามมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าชายที่ไม่ใช่มุสลิม จะไม่คู่ควรกับหญิงที่เป็นมุสลิมะฮฺ ดังนั้นกะฟอะฮ์ในด้านศาสนาเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต้องพิจารณาในการสมรสตามมติเอกฉันท์ของนักวิชาการอิสลาม

อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ในอัล-กุรอานว่า

لَا يَسْتَوِي السُّخْرِيُّ وَالْحَبَشِيُّ وَالنَّارُ وَالْحَبَشِيُّ الْجَنَّةُ الْآيَةُ

ความว่า บรรดาชาวกรีกและบรรดาชาวสุวรรณคั้นั้น ไม่เหมือนกันดอก
ท่านรอซูลทรงจะว่า

عن جرير بن عبد الله : أنابريء منكل مسلم مع مشرك
บันทึกโดย (Abu Dawud ,1973:No.2645)

ความว่า ฉันจะให้หลุดพ้น (มีความบริสุทธิ์) กับทุกคนมุสลิมที่อยู่พร้อมกับผู้ที่ตั้งภาคี

ชายมุสลิมที่ฟาสิก (ผู้ละเมิดศาสนบัญญัติ) จะไม่คู่ควรกับหญิงที่ยึดมั่นในศาสนาเพราะ ฟาสิกใกล้เคียงกับกาฟิร (ผู้ที่ปฏิเสธในศาสนาอิสลาม) เพียงแต่ว่า กาฟิร กับ ฟาสิก มีความแตกต่างกันในด้านการแต่งงาน โดยที่ชายจำเป็นจะต้องเป็นมุสลิม ในเมื่อแต่งงานกับมุสลิมะฮ์โดยไม่คำนึงหรือพิจารณาถึงความยุติธรรมของชาย หมายความว่า ชายฟาสิกที่นิเคฮ์กับหญิงที่ยึดมั่นในศาสนา การนิเคฮ์นั้นใช้การได้มีผลตามกฎหมาย ในเมื่อผู้ใช้อำนาจปกครองและหญิงยินยอม (Muhammad ,1994)

(Mnawad ,and Abd Muagud ,n.d.:120)ได้กล่าวในหนังสือ Al-Hawi al-kabir เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

ในเมื่อหญิงและชายมีความแตกต่างกันในด้านความยึดมั่นในศาสนา พร้อมด้วยทั้งสองฝ่ายนับถือศาสนาอิสลาม Munamad bin al-Hasan ได้ให้ความเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณากะฟาอะฮ์ (เกี่ยวกับความยึดมั่นในศาสนา) นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า จำเป็นต้องนำกะฟาอะฮ์มาพิจารณา นักวิชาการส่วนใหญ่ได้อ้างหลักฐานจากอัล-กุรอาน อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ว่า

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ

ความว่า ชายมีซุ้จะไม่สมรสกับใครนอกจากกับหญิงมีซุ้หรือหญิงมุชริกะฮ์ และหญิงมีซุ้จะไม่มีใครสมรสกับเธอ นอกจากชายมีซุ้หรือชายมุชริก (24:3)

อัลลอฮฺทรงตรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกว่า

الآيَةُ أَفْمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ

ความว่า ดังนั้นผู้ศรัทธาจะเหมือนคนชั่วช้ากระนั้นหรือ พวกเขาย่อมไม่เท่าเทียมแน่ๆ (32:18)

ท่านรอซูลทรงจะไว้ว่า

عن ابي هزيرة لا يفرك مؤمن مؤمنة إن كره منها خلقا رضى منها آخر
บันทึกโดย (Muslim,1987)

ความว่า ผู้ชายที่มีความศรัทธาอย่างจริงจังกับผู้หญิงที่มีความศรัทธา ในเมื่อไม่ชอบใจเธอในเรื่องนี้เสีย จงอภัยให้เธอในเรื่องมารยาท ถ้าหากเขาไม่ชอบส่วนหนึ่งของเธอก็อาจจะชอบมารยาทอีกส่วนหนึ่งของเธอก็ได้

3. ชชาติตระกูล

ในเมื่อผู้หญิงที่มีชาติตระกูลเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย มีต้นตระกูลที่ติดต่อกันมาเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจะไม่กะพาะะฮ์กับชายที่ไม่มีต้นตระกูล ดังนั้นเธอจะคู่ควรกับชายที่มีต้นตระกูลเป็นที่รู้จักเช่นเดียวกับเธอ

นักวิชาการชายอาญุม์ ที่ยากจน เท่าเทียมกับหญิงอาหรับที่ไม่ใช่ นักวิชาการที่ร่ำรวยและหญิงอาหรับที่สูงส่ง (Al-Jaziri ,1990:55)

เกียรติยศชื่อเสียงในด้านวิชาการมีความสูงส่งกว่าเกียรติในด้านตระกูล ดังนั้นนักวิชาการที่ไม่มีต้นตระกูลสูงส่งจะมีความเหมาะสมกับผู้ที่มีต้นตระกูลทุกระดับ (Khallaf ,1990:69)

บรรดานักวิชาการได้ให้ความเห็นว่า ชชาติตระกูลจะถูกพิจารณาในการสมรส ในเมื่อฝ่ายหญิงและฝ่ายชายเป็นคนอาหรับทั้งสองฝ่าย คนเชื้อสายอาหรับจะรู้ถึงการสืบทอดต้นตระกูลของเผ่าต่างๆ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คนอาญุม์จะไม่เหมือนกับคนอาหรับ (Ibrahim ,1994:158) ดังนั้นคนอาหรับจะไม่เท่าเทียมกันทั้งหมดในด้านกะพาะะฮ์ เพราะส่วนหนึ่งของคนอาหรับจะมีความล้ำเลิศกว่าอีกส่วนหนึ่ง

บรรดาแก่นำในมัซฮับฮานาฟี มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า กะพาะะฮ์ในด้านชาติตระกูลจะเป็นจะต้องพิจารณากับคนอาหรับ (Abu-Zahrah ,1989:185)

อาบูฮานีฟะฮ์ กล่าวว่า คนอาหรับกับคนอาญุม์ไม่เท่าเทียม และคนอาหรับเผ่าอื่นๆ จะไม่เท่าเทียมกันกับอาหรับเผ่ากูร็อยฮุ และคนอาหรับเผ่ากูร็อยฮุทั้งหมดจะมีความเท่าเทียมกัน ท่านอับบาส กล่าวว่า อาหรับเผ่ากูร็อยฮุตระกูลต่างๆ มีความเท่าเทียมกัน (Abu Shaibah ,1989:473) อาหรับเผ่ากูร็อยฮุมีความเท่าเทียมกับอาหรับทุกเผ่า แต่ไม่ใช่อาหรับทุกเผ่าจะเท่าเทียมกันกับอาหรับเผ่ากูร็อยฮุ (Muhammad ,1994:134) ท่านอิมามอัลเซาะฮาลี กล่าวว่า เกียรติในด้านชาติตระกูลนั้นจะพิจารณาใน 3 ด้าน

1. ต้นตระกูลมาจากท่านนบีมุฮัมมัด

2. ต้นตระกูลมาจากอูลามาคู (บรรดานักวิชาการผู้รอบรู้ในด้านศาสนา) เพราะบรรดานักวิชาการนั้นเป็นทายาทจากบรรดาท่านนบี และบรรดานักวิชาการนั้น อัลลอฮ์เป็นผู้ให้ปกป้องรักษาศาสนาของอัลลอฮ์ที่นำมาโดยท่านนบีมุฮัมมัด

3. ต้นตระกูลมาจากผู้ที่มีชื่อเสียงในทางที่ดี จากบรรดาผู้ที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์และไม่ถือ
ว่าเป็นผู้ที่มีชาติตระกูลสูงกับผู้มีอิทธิพลในโลกถึงแม้ว่าคนบางส่วนจะให้ความสำคัญก็ตาม
(al-Sharbini ,n.d.:168)

หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านชาติตระกูล
ท่านรอซูลทรงจะไว้ว่า

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : تتكح المرأة
لأربع لمالها لحسبها - الحديث

บันทึกโดย (Al-Bukhari ,1997:No.5090)

ความว่า สตรีนั้นจะได้รับการสมรสด้วยเหตุผลสี่ประการ คือ เพราะทรัพย์สินของนาง
เพราะสายตระกูลของนาง

ท่านอุมัรกล่าวว่า

عن إبراهيم بن محمد بن طلحة قال : قال عمر : لأمنعن في فروج ذوات
الاحساب من النساء الا من الاكفاء

ความว่า ฉันจะยับยั้งอวัยวะเพศบรรดาผู้หญิงที่มีชาติตระกูล (ไม่ให้แต่งงาน) นอก
เสียจากผู้ที่มีความเหมาะสม (Ibn AbiShaibah ,1998:No.269)

4. อาชีพ (หน้าที่การงาน)

ความหมายของกะฟอะฮ์ในด้านอาชีพ หมายถึง หน้าที่การงานของชาย หรือ
ครอบครัวของชาย มีความเท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกับหน้าที่การงานหรืออาชีพของครอบครัวของ
หญิง (Shalih ,1989:73) หน้าที่การงานของชายไม่ด้อยไปกว่าหน้าที่การงานหรืออาชีพของพ่อฝ่าย
หญิง ชายที่มีอาชีพต่ำด้อยไม่คู่ควรกับหญิงที่มีอาชีพสูงส่ง (Abi Yahya ,n.d.:40) ในเมื่อฝ่ายหญิง
เป็นลูกของผู้ที่มีหน้าที่การงานที่มีเกียรติ จะไม่คู่ควรกับชายที่มีหน้าที่การงานที่ต่ำด้อย การ
พิจารณาถึงหน้าที่การงานที่มีเกียรติหรือต่ำด้อยนั้นตามจารีตประเพณี (Khallaf ,1990:70) และ
ต้องคำนึงถึงสถานที่และยุคต่างๆ เพราะอาชีพบางอย่างในสถานที่หนึ่งหรือในยุคหนึ่งตามจารีต
ประเพณีเป็นอาชีพที่ต่ำด้อย แต่ในอีกสถานที่หนึ่งหรือในอีกยุคหนึ่งเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านอาซีฟ (หน้าที่การงาน)

อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۗ وَاللَّهُ

ความว่า และอัลลอฮ์ทรงทำให้บางคนในหมู่พวกเจ้าดีเด่นกว่าอีกบางคนในเรื่อง
ปัจจัยยังชีพ (16:71)

5. ความเป็นอิสรภาพ เสรีภาพ

ชายที่เป็นทาสไม่คู่ควรกับหญิงที่เสรีภาพ และชายที่ได้รับอิสรภาพจากการเป็นทาส
ไม่คู่ควรกับหญิงที่มีอิสรภาพแต่กำเนิด ชายใดที่มีพ่อที่อิสรภาพไม่คู่ควรกับหญิงที่มีพ่อและตาที่
ไม่มีอิสรภาพ ชายใดที่มีพ่อและตามีอิสรภาพคู่ควรกับหญิงที่มีพ่อและตามีอิสรภาพ

การพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านอิสรภาพนั้น มีความจำเป็น เพราะคนที่เป็นทาสนั้นจะ
ขาดความรับผิดชอบต่อภรรยาและบุตร เพราะทาสต้องรับใช้เจ้านาย โดยไม่มีค่าจ้างใดๆ ในสมัย
ปัจจุบันไม่ได้พิจารณาในเรื่องนี้เพราะปัจจุบันไม่มีระบบทาส (Shalih ,1989:72)

6. ทรัพย์สินสมบัติ

ความหมายของกะฟอะฮ์ในด้านทรัพย์สินสมบัติ หมายถึง ชายมีความสามารถที่จะให้สิน
สอดและค่าเลี้ยงดูแก่หญิงได้ ชายคนใดที่มีความสามารถในเรื่องดังกล่าวถือว่า คู่ควรกับหญิงใน
ด้านทรัพย์สินสมบัติ (Khallaf ,1990:71) ดังนั้นผู้ใดที่ไม่มีความสามารถที่จะให้ค่าสินสอดและค่า
เลี้ยงดูแก่หญิงได้ ถือว่าไม่คู่ควรกับหญิง เพราะค่าสินสอดเป็นกฎ (ฮุกม) หนึ่งจากกฎต่างๆ ของ
การสัญญาณิกะฮ์ การพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านทรัพย์สินนั้น เพราะมนุษย์จะใช้อวดทรัพย์สิน
มากกว่าใช้อวดชาติตระกูลและการยึดมั่นในศาสนาโดยเฉพาะยุคปัจจุบัน(Khallaf ,1990:72)

การพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านทรัพย์สินขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ ในเมื่อกลุ่มชนที่อยู่ใน
เมืองให้ความสำคัญเรื่องทรัพย์สินมากกว่าให้ความสำคัญกับชาติตระกูล ดังนั้นจะต้องพิจารณา
กะฟอะฮ์ในด้านทรัพย์สินต่อกลุ่มชนนั้น แต่หากว่ากลุ่มชนที่อยู่ตามชนบทให้ความสำคัญกับชาติ
ตระกูลมากกว่าทรัพย์สิน การพิจารณากะฟอะฮ์ระหว่างพวกเขาด้านสมบัติมีอยู่สองทรรศนะ
คือ

ทรรศนะที่หนึ่ง ในด้านทรัพย์สินสมบัติเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต้องพิจารณา เช่นเดียวกับ
กลุ่มชนที่อยู่ในเมือง เพราะทรัพย์สินสมบัติเป็นปัจจัยที่ได้รับสิ่งต่างๆ ในโลกนี้

ทรรศนะที่สอง ทรัพย์สมบัตินั้นไม่ใช่เงื่อนไขที่จำเป็นต้องพิจารณา เพราะทรัพย์สมบัติไม่คงที่(al-Mawardi, 1994:160) คนที่ร่ำรวยมีโอกาสจน คนยากจนมีโอกาสร่ำรวย (Muawad ,and Abd Muagud ,n.d.:160)

หลักฐานที่บ่งชี้ถึงการพิจารณากะฟาอะฮ์ในด้านทรัพย์สิน

ท่านรอซูลทรงวางนะว่า

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : تنكح المرأة لأربع لمالها - الحديث

บันทึกโดย (Al-Bukhari ,1997:No.5090)

ความว่า สตรีนั้นจะได้รับการสมรสด้วยเหตุผลสี่ประการ คือ เพราะทรัพย์สินของนาง

7. การปราศจากข้อตำหนิ (ในส่วนประกอบของร่างกาย)

การปราศจากข้อตำหนิ หมายถึง ข้อตำหนิที่สามารถทำให้ยกเลิกสัญญาการแต่งงานได้ (ยกเลิกนิกะฮ์) (Muawad nd.:160)

ดังนั้นชายที่มีข้อตำหนิไม่คู่ควรกับหญิงที่ปราศจากข้อตำหนิ(Abi Yahya,n.d. 39) หรือว่าหญิงที่มีข้อตำหนิเล็กน้อยไม่คู่ควรกับชายที่มีข้อตำหนิมากมาย (al-Nawawi ,1992:424)

ข้อตำหนิต่างๆ เช่น เป็นโรคเรื้อน เป็นบ้า ดังนั้นให้สิทธิกับฝ่ายหญิงที่จะเลือกตัดสินใจในการสมรส

การปราศจากข้อตำหนิดังกล่าว ไม่เป็นเงื่อนไขในการพิจารณากะฟาอะฮ์ในแนวคิดของมัซฮับฮัมบาลีย์และมัซฮับฮานาฟีย์ ในแนวคิดมัซฮับมาลิกีย์และชาฟีอีย์ ถือว่าเป็นเงื่อนไขในการพิจารณากะฟาอะฮ์ แต่ในมัซฮับฮัมบาลีย์ให้สิทธิกับหญิงที่จะตัดสินใจเลือก ส่วนผู้ปกครองนั้นไม่มีสิทธิบังคับ เพราะผลเสียจะเกิดขึ้นกับฝ่ายหญิง ส่วนหนึ่งของนักวิชาการในมัซฮับฮัมบาลีย์กล่าวว่า ผู้ปกครองมีสิทธิที่จะยับยั้งการสมรสให้กับลูกสาวกับชายที่เป็นโรคเรื้อนและเป็นบ้า

ขอและ ได้ให้ความเห็นไว้ในหนังสือ Nizam al-Ushrah fi al-Islam ว่า รูปร่างหน้าตาไม่ดี ไม่ถือว่าเป็นข้อตำหนิ ในเมื่อภรรยา รูปร่างหน้าตาสวยงาม สามีหน้าตาไม่ดี ภรรยาและผู้ปกครองไม่มีสิทธิที่จะยกเลิกนิกะฮ์ เพราะรูปร่างหน้าตาเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ประทานมา ไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธในสิ่งที่อัลลอฮ์ให้มา (Shalih ,1989:47)

ข้อตำหนิที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เป็นมาแต่กำเนิด เช่น ตาบอด มือหรือเท้าพิการ หน้าตาไม่สวยงาม ในการพิจารณากะฟาอะฮ์นั้นมีอยู่สองทรรศนะ

พรรคคนที่หนึ่ง ไม่จำเป็นต้องพิจารณากะฟอะฮ์ เพราะไม่ส่งผลในด้านสัญญาญิกะฮ์ พรรคคนที่สอง จำเป็นต้องพิจารณากะฟอะฮ์ เพราะมีผลในด้านจิตใจของหญิง (Muawad ,and Abd Muagud. n.d.:107)

8. อายุ

กะฟอะฮ์ในด้านอายุ หมายถึง อายุไม่แตกต่างกันทั้งสองฝ่าย ดังนั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณากะฟอะฮ์ ชายหนุ่มคู่ควรกับหญิงสาว ชายหนุ่มคู่ควรกับหญิงมีอายุ หญิงมีอายุคู่ควรกับชายชรา แต่อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างกันมากในด้านอายุ เช่น คนแก่ คนชรา ในการพิจารณากะฟอะฮ์ในเรื่องนี้มีอยู่สองพรรค

พรรคคนที่หนึ่ง จำเป็นต้องพิจารณากะฟอะฮ์ ดังนั้นชายชราไม่คู่ควรกับหญิงที่มีอายุยังน้อย เพราะคนชรามีความต้องการน้อยไม่มีเป้าหมายในการแต่งงาน

พรรคคนที่สอง ไม่จำเป็นต้องพิจารณากะฟอะฮ์ เนื่องจากคนชราที่มีอายุยืนและคนหนุ่มอาจมีอายุสั้น และคนชราที่มีความพร้อมในเป้าหมายของการสมรสมากกว่าคนหนุ่มสาว (Muawad ,and Abd Muagud ,n.d.:160)

พรรคคนที่สาม มีความเห็นว่า ไม่ควรนำกะฟอะฮ์ด้านอายุมาพิจารณาในการสมรส อยู่ที่ความพอใจของทั้งสองฝ่าย

ความเห็นของนักวิชาการด้านนิติศาสตร์อิสลามเกี่ยวกับลักษณะต่างๆของกะฟอะฮ์ที่ถูกพิจารณา

บรรดานักวิชาการมีมติเป็นเอกฉันท์ของกลุ่มจำเป็นต้องพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านสมรส พวกเขาที่มีความเห็นที่แตกต่างกันในลักษณะต่างๆ ของกะฟอะฮ์ที่ต้องพิจารณา

- มัชฮับชาฟีอี ได้ให้ความเห็นว่าจะต้องพิจารณากะฟอะฮ์ในด้านชาติตระกูล การยึดมั่นในศาสนา อิสรเสรีภาพ อาชีพหน้าที่การงานและปราศจากข้อตำหนิ

- มัชฮับฮนะฟี ให้ความเห็นเกี่ยวกับกะฟอะฮ์ที่จำเป็นต้องพิจารณา มีดังนี้ ฝา ตระกูล ความเป็นอิสระ ทรัพย์สินสมบัติ อาชีพหน้าที่การงาน ตระกูล (Al-Sarkhasi ,1993:22-25)

- มัชฮับมาลิกีย์ ได้ให้ความเห็น ว่า กะฟอะฮ์ที่ต้องพิจารณาคือการยึดมั่นในศาสนา การดีกวด และการปราศจากข้อตำหนิ ซึ่งไม่สามารถที่จะอยู่รวมอย่างสามีภรรยาได้ (Al-Qurtubi ,1995:962)

- อิมามอะห์หมัด อิบน์ฮัมบัล ให้ความเห็นว่า กะฟาอะฮ์ที่ต้องพิจารณา คือ ชาติ ตระกูล การยึดมั่นในศาสนา ความอิสระ อาชีพหน้าที่การงาน (Al-Zarkashi ,1997:143)(Ibn Qudamah ,1997:391-395)

ผู้มีสิทธิในการพิจารณากะฟาอะฮ์

ผู้มีสิทธิในการพิจารณากะฟาอะฮ์และตัดสินใจ คือ หญิงและวะลีของหญิง (Hawas ,1987:136) เมื่อคนหนึ่งคนใดละสิทธิ สิทธิของอีกคนยังไม่สิ้นไป

ในเมื่อหญิงที่บรรลุนิติภาวะและมีสติปัญญาสมรสโดยลำพังตัวเอง ตามทรรศนะของ ชะนะฟี โดยที่หญิงไม่ได้สอบถามการเป็นอยู่ของชายว่าคู่ควรหรือไม่ หลังจากนั้นจึงรู้ว่าชายที่ แต่งงานด้วยนั้นไม่คู่ควร ดังนั้นหญิงไม่มีสิทธิที่จะยกเลิกการสมรสจากสาเหตุที่ชายไม่กะฟาอะฮ์ เพราะหญิงขาดความรอบคอบในการสอบถามเหมือนกับหญิงนั้นยินยอมทุกสภาพ แต่บรรดา วะลียังไม่หมดสิทธิ ย่อมมีสิทธิที่จะยกเลิกการนิกะฮ์ เพราะกะฟาอะฮ์เป็นสิทธิของหญิงและเป็น สิทธิของวะลีมีคนหนึ่งคนใดละสิทธิจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของอีกคน (Khallaf ,1990:72)

หากหญิงดำเนินการสมรสโดยลำพังหรือวะลีจัดการสมรสให้ในทัศนะของฮานาฟี โดยที่หญิงนั้นยินยอมทั้งวะลีและหญิงทั้งสองต้องตั้งเงื่อนไขว่าชายคนนั้นจะต้องคู่ควร (กะฟา อะฮ์) กับหญิง หลังจากนั้นปรากฏว่าชายนั้นไม่คู่ควรกับหญิง ดังนั้นหญิงและวะลีมีสิทธิที่จะยกเลิกการสมรส (Shalih ,1989:95)

ไม่ใช่สิทธิของวะลีที่จะสมรสหญิงให้กับชายที่ไม่คู่ควร นอกจากได้รับความยินยอม จากหญิงและได้รับความยินยอมจากวะลีคนอื่นๆ (Muawad ,and Abd Muagud ,n.d.:281)

หากวะลีคนใดคนหนึ่งทำการสมรสให้กับชายที่ไม่กะฟาอะฮ์ โดยได้รับความยินยอม กับหญิงและได้รับความยินยอมจากวะลีคนอื่นๆ ถือว่าการสมรสนั้นถูกต้อง (al-Nawawi, 1992:462)

ในเมื่อวะลีอัครีบ (วะลีมีสิทธิเหนือกว่าผู้อื่น) ทำการสมรสหญิงให้กับชายที่ไม่คู่ ควร โดยที่หญิงยินยอม ดังนั้นวะลีอื่นๆ ไม่มีสิทธิที่จะยกเลิก(al-Khatib, n.d. 164) การแต่งงาน เพราะวะลีอัครีบมีสิทธิเหนือผู้อื่น(al-Shafii, 1993:25)

ในเมื่อวะลีจัดการสมรสโดยที่หญิงยินยอม แต่ไม่ได้สอบถามถึงกะฟาอะฮ์ หลังจาก สมรสปรากฏว่าชายนั้นไม่คู่ควร (กะฟาอะฮ์)กับหญิง ดังนั้นวะลีและหญิงไม่มีสิทธิที่จะยกเลิก การสมรส เพราะทั้งสองนั้นขาดความรอบคอบเหมือนว่าเป็นการยินยอมโดยไม่มีเงื่อนไข (Khallaf ,1990:72)

ท่านอิมามชาฟีอี กล่าวว่า การสมรสสตรีให้กับชายที่ไม่คู่ควรนั้นไม่เป็นการฮารอม (ต้องห้าม) และไม่จำเป็นต้องมีการยกเลิกทุกกรณี (al-Shafi I ,1993:25)

ผู้ที่ถูกพิจารณาในเรื่องกะฟอะฮ์

ผู้ที่ถูกพิจารณาในเรื่องกะฟอะฮ์นั้น จะพิจารณาเฉพาะชายเท่านั้น สำหรับหญิงนั้น จะไม่ถูกพิจารณาในเรื่องกะฟอะฮ์แต่อย่างใด (Ibn Qudamah, 1989:397) ดังนั้นเมื่อชายด้อยกว่าหญิง ชายย่อมไม่คู่ควรกับหญิง แต่เมื่อหญิงด้อยกว่าชายจะไม่มี การพิจารณาในเรื่องดังกล่าว เพราะว่ามีหลักฐานต่างๆ ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ กล่าวหาตึงกะฟอะฮ์เฉพาะชาย ตามจารีตประเพณี โดยทั่วไป ในเมื่อชายแต่งงานกับหญิงที่ฐานะและระดับด้อยกว่าชายและครอบครัวของชาย ถือว่าไม่ได้รับข้อตำหนิและถือว่าเป็นการยกกระดับให้กับหญิง แต่หากหญิงสมรสกับชายที่มีฐานะและระดับที่ด้อยกว่าถือเป็นการลดระดับของตัวเอง เพราะชายเป็นผู้นำและหญิงนั้นเป็นผู้ตาม

ผู้ที่ถูกพิจารณากะฟอะฮ์เฉพาะชายเท่านั้น เพราะชาย(สามี)มีสิทธิในการหย่าร้างในทุกสถานการณ์ แต่หญิงไม่มีสิทธิในเรื่องดังกล่าว (Hawas, 1987:136)

เหตุผลต่างๆ ของการพิจารณากะฟอะฮ์ของชาย

1. ชายนั้นเป็นผู้นำ และเป็นผู้ที่มีอำนาจตามหลักการอิสลาม จึงมีความจำเป็นต่อชายที่จะคู่ควรกับหญิง อย่างน้อยๆ เป็นการง่ายที่จะออกคำสั่ง หากชายมีฐานะและระดับด้อยกว่าหญิง หญิงจะไม่ให้ความสำคัญต่อคำสั่งและไม่ให้ความสำคัญต่อความเห็นของชาย เพราะปกติผู้ที่มีฐานะสูงจะไม่ยอมรับคำสั่งของผู้ที่ด้อยกว่า

2. ตามจารีตประเพณี ชายนั้นมีฐานะและระดับสูงกว่าหญิง เพราะชายที่ระดับฐานะสูงจะยกระดับหญิงให้อยู่ในระดับเดียวกันด้วย และจะไม่ทำให้ชายได้รับตำหนิและไม่ลดระดับของชายโดยที่แต่งงานกับหญิงที่ด้อยกว่า หญิงที่มีฐานะและระดับสูงกว่าชายจะยกระดับให้กับชาย โดยที่ชายอยู่ในสภาพเดิม ทำให้ข้อตำหนิต่อหญิงและครอบครัวของหญิง

3. ชายมีสิทธิในการหย่าร้าง ในเมื่อมีผลร้ายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากคู่ครองไม่เหมาะสม (กะฟอะฮ์) ชายขจัดปัญหาโดยการหย่าร้าง ส่วนหญิงไม่มีสิทธิดังกล่าว นอกเสียจากหญิงมีสิทธิฟ้องร้องต่อผู้พิพากษา(กอฎี) ให้หย่าร้างโดยเหตุผลเฉพาะที่ถูกกำหนด (Shalih, 1989:77)

การพิจารณากะฟอะฮ์กับฝ่ายหญิง

การพิจารณากะฟอะฮ์กับฝ่ายหญิง มีอยู่ 2 กรณี

1. กรณีเมื่อชายมอบหมายให้ใครสักคน ดำเนินการสมรส(ให้กับตัวเอง)กับหญิงคนใดคนหนึ่งโดยไม่เจาะจงเงื่อนไขการสมรสที่สมบูรณ์ตามหลักการอิสลามนี้ ผู้รับมอบหมายจะต้องจัดการสมรสให้กับหญิงที่คู่ควร(กะฟอะฮ์ ตามจารีตประเพณี

2. กรณีวะลีที่นอกเหนือจากบิดา ดำเนินการสมรสให้กับผู้เยาว์ที่ยังไม่รู้จักรับผิดชอบ ดังนั้นถูกวางเงื่อนไขในการสมรส(นิกะฮฺ)ที่ให้การได้ตามหลักการนั้น หญิงจำเป็นต้องเหมาะสม(กะฟาอะฮฺ)กับชาย เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของผู้เยาว์ (Shalih ,1990:73) เพราะวะลีไม่มีสิทธิ์ดำเนินการในกิจการต่างๆ ของผู้อยู่ได้ปกครอง นอกเสียจากสิ่งที่ดำเนินงานนั้นทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้อยู่ได้ปกครอง อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ในอัล-กุรอานว่า

وَسَأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ ۗ ۝ ๒๒๐

ความว่า และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับบรรดาเด็กกำพร้า จงกล่าวเถิดว่าการแก้ไขปรับปรุงใดๆ ให้แก่พวกเขานั้นเป็นสิ่งดียิ่ง (1:220)

เวลาที่ดำเนินการพิจารณากะฟาอะฮฺ

เวลาที่ใช้พิจารณากะฟาอะฮฺ คือเวลาที่ดำเนินการสัญญาสมรส (นิกะฮฺ) ในเมื่อชายเหมาะสม (กะฟาอะฮฺ) กับฝ่ายหญิงในเวลาดำเนินการสมรส (นิกะฮฺ) ดังนั้นการสมรสถือว่าใช้ได้และมีผลตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์ ในเมื่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังสมรสทำให้ทำให้ขาดความเหมาะสม(กะฟาอะฮฺ) เช่น ในด้านทรัพย์สินสมบัติ อาชีพและอื่นๆ จะไม่ส่งผลต่อสัญญาการสมรสนั้น เมื่อชายมีความสามารถให้คำอุปการะเลี้ยงดูแก่หญิงในเวลาดำเนินการทำสัญญาสมรส(นิกะฮฺ) หลังจากนั้นไม่สามารถจะเลี้ยงดูได้หรือว่าชายมีหน้าที่การงานที่ดีในเวลาทำสัญญาการสมรส หลังจากนั้นหน้าที่การงานด้อยลงมา ในสภาพที่เกิดขึ้นดังกล่าวไม่สามารถยกเลิกการสมรสได้ สัญญาการสมรสยังมั่นคงเพราะชายได้รับการยอมรับความเหมาะสมในขณะที่ดำเนินการทำสัญญาสมรส ดังนั้นไม่อนุญาตให้ล้มเลิกสัญญาเพราะเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายหลัง เพราะกิจการของมนุษย์จะไม่คงอยู่สภาพเดียวในด้านความร่ำรวยและความยากจน และด้านหน้าที่การงานก็จะเปลี่ยนไปตามสภาพกาล (Shalih ,1989:78-79)

การสร้างครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญยิ่งในอิสลาม อิสลามจึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางในการปฏิบัติดังที่กล่าวมา เพื่อให้ได้มาซึ่งครอบครัวที่สมบูรณ์ประสบความสำเร็จและมีปัญหาน้อยที่สุด อิสลามจึงได้กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองไว้สำหรับสตรี เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติในการเลือกคู่สมรสอันนำไปสู่การสร้างครอบครัวที่ดีและประสบความสำเร็จ